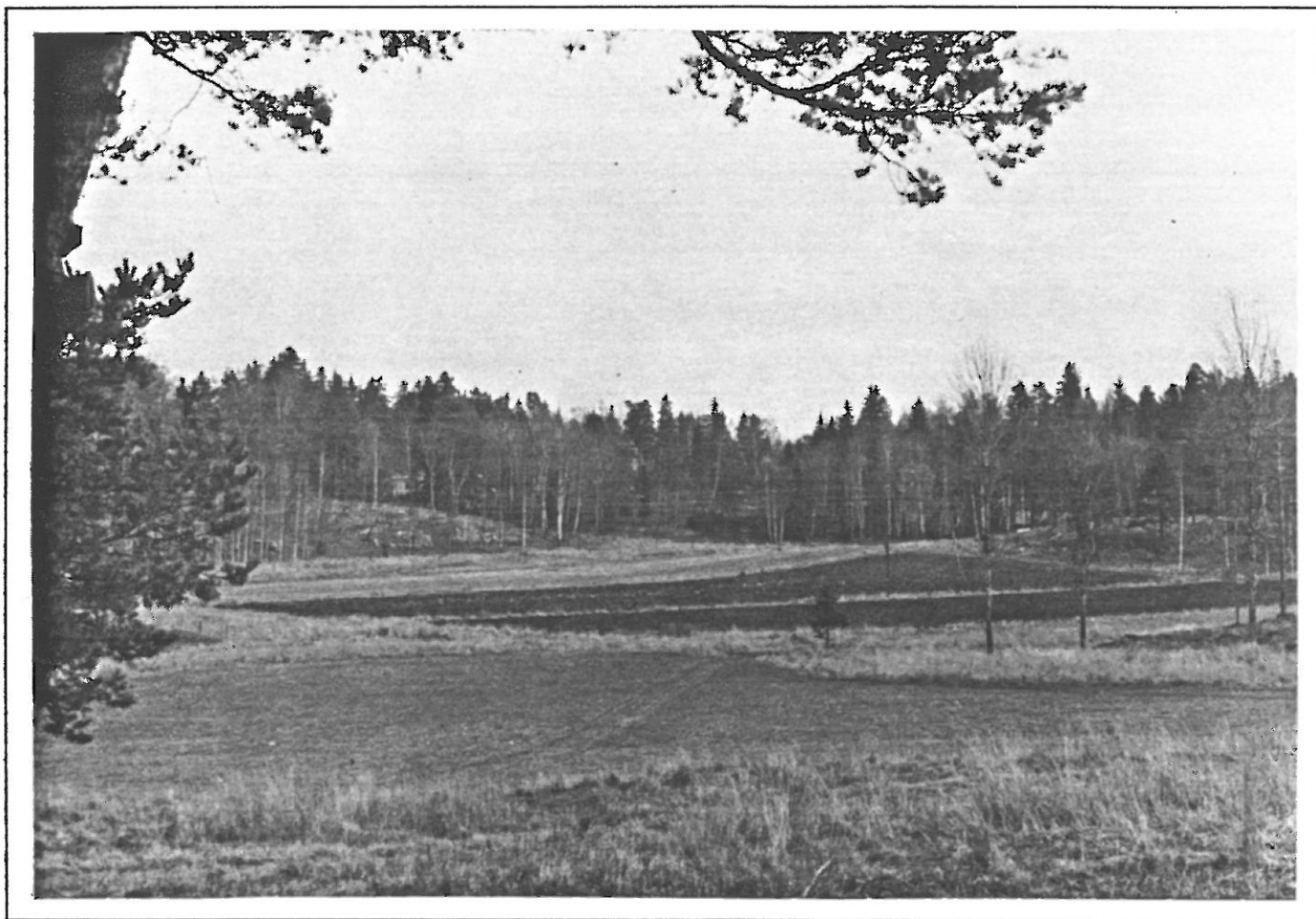

KULTURMILJÖSTUDIE 1989

10 områden inom
Glömsta, Vistaberg och Gömmarområdet

Fredrika Mellander

1989:3

STOCKHOLMS LÄNS MUSEUM
LÄNSMUSEIBYRÅN

HUDDINGE
KOMMUN

Innehållsförteckning

Inledning.....	sid 3
Metod.....	sid 6
Ambitionsnivåer.....	sid 7

Områdesbeskrivningar

1 "Fornstigen".....	sid 8
2 Glömstadalen.....	sid 24
3 Tingsvägen.....	sid 30
4 Göta landsväg.....	sid 36
5 Snickarkrogen.....	sid 42
6 Juringe gård.....	sid 46
7 Långängen - gamla Juringe.....	sid 50
8 Kolartorp.....	sid 54
9 Fullersta kvarn.....	sid 58
10 Gömmaren.....	sid 62
Tidigare bebyggelseinventeringar.....	sid 65
Källor och litteratur.....	sid 69

Disposition av respektive områdesbeskrivning

- * Kulturmiljöbeskrivning.
- * Kulturhistorisk bedömning
- * Områdesavgränsning
- * Ambitionsnivå
- * Förslag till säkerställande
- * Historik
- * Kommentar
 - Skisserade utbyggnadsplaner
 - Riktlinjer

Förord

Föreliggande rapport utgör en del av arbetet med en strukturplan för området mellan Kungens kurva och Flemingsberg. Området innehåller en mängd värdefulla kulturmiljöer som det är angeläget att bevara för framtiden. Samtidigt ökar exploateringstrycket i denna del av kommunen. Olika typer av utbyggnader är under diskussion, men även Gömmarområdets fortsatta funktion som grönområde.

Våren 1989 fick Läns museibyrån i Stockholm i uppdrag att utreda tio delområden av varierande storlek. Uppdragsgivare är stadsbyggnadskontoret i Huddinge kommun. Syftet är att klarlägga vilka kulturhistoriska värden som finns inom områdena och att ge vägledning till hur de skall kunna tas till vara. Utredningen är ett komplement till, och en fördjupning av, Huddinge kulturmiljöinventering från 1986. För en mer detaljerad byggnadsbeskrivning, se tidigare utförda inventeringar (Rehnberg 1970, Nygren 1982).

Rapporten redovisar kulturmiljövårdens sektorsintressen. Bedömningar som redovisas i rapporten är gjorda utifrån kulturhistoriska aspekter. Arbetet har skett i samarbete med Gertrud Westerfors och Lars Nilsson vid planavdelningen på stadsbyggnadskontoret, samt kulturchef Ann-Marie Holmquist. Kommunens kartgrupp har varit behjälplig vid kartframställning. Ett stort tack riktas till Eva Wesslén och Lars E Eriksson i Huddinge hembygdsförening som varit till hjälp vid fältarbetet.

Fotograf är Ingvar Lundkvist.

Fredrika Mellander mars 1989

(2:a upplagan, med ändringar)

Inledning

Glömstadalen sträcker sig från Flemingsbergsviken upp mot Glömsta. Dalens södra sida är skogklädd och stupar på vissa ställen brant. Den norra sidan är flackare med uppodlade partier.

I höjdläge, längs dalens norra sida, ligger ett stråk av fornlämningar och hit har även den äldsta bebyggelsen varit lokaliserad. Under medeltiden beboddes området av självägande bönder. Under 1600-talet skaffade sig adelssläkter jordinnehav i Huddinge. Det splittrade bylandskapet försvann i stor utsträckning och kulturlandskapet kom att präglas av herresäten och stora sammanhängande ägoområden. När Glömsta exploaterades i början av 1900-talet placerades bebyggelsen i anslutning till det äldre vägnätet. Vägarna följer än idag de gamla ägogränserna.

Norr om Glömsta ligger sjön Gömmaren. Vid dess södra strand ligger Gömmartorp, tidigare kallat Loviselund. Området runt sjön Gömmaren blev attraktivt för fritidsbebyggelse när Glömsta styckades. Även den anspråkslösa sommarstugebebyggelsen har ett kulturhistoriskt värde.

I norr, nära Kungens Kurva, ligger Kolartorp, Gamla Juringe och nuvarande Juringe gård. Namnet Juringe förekommer första gången 1538 som ett torp under Vårby. Gravfälten i området talar för att bebyggelsen etablerats senast under yngre järnåldern. Ursprungligen låg gården ca 500 m söder om den nuvarande platsen. Gården frånsåldes och började styckas på 1920-talet.

I öster avvattnas sjön Gömmaren via den å som rinner förbi Fullersta kvarn och Fullersta gård. Såväl Fullersta kvarn som Kolartorp är vad man skulle kunna kalla "portar till utmarken", till friluftsområdet Gömmaren. Båda ligger i utlöpare till bördiga sprickdalar. Men torparna i Fullersta kvarn och Kolartorp har inte i första hand varit jordbrukare. Vid Fullersta kvarn utnyttjade man vattenkraften till att mala mjöl. Namnet Kolartorp talar för att torparen där framställde träkol.

Huddinge kommun har stora delar av ett intressant äldre vägnät inom sina gränser. Den gamla tingsvägen från 1000-talet följer Lillerudsvägen, Lovisebergsvägen och löper vidare genom skogen ned mot Flottsbro. Vägen har delvis kvar karaktären av ridstig söder om Glömstavägen. I Botkyrka fortsatte vägen mot sockenkyrkan och tingsplatsen Svartlöten vid Eriksberg i norra Botkyrka. Inskriften på runhällen vid Loviseberg - "Sverker lät göra bron efter Årengunn (sin) goda moder" - visar att här fanns en väg över den sankta Glömstadalen.

Sträckningen över Lillerudsvägen - Lovisebergsvägen användes fram till 1600-talets början. Då hade vägen blivit för dålig och den lades om till det som idag kallas Gamla Stockholmsvägen och vidare

ned genom skogen vid Häggsta. Gamla Stockholmsvägen utgjorde under 1600-talet en del av Göta landsväg, som förband Stockholm med södra Sverige.

Under den svenska stormaktstiden ökade kraven på komfortabla transportmöjligheter och man drog en ny väg över Fittjanäset ca 1660. Vägen passerade Vårby källa och här låg en krog benämnd Snickarkrogen. Stället var bostad för snickaren vid Vårby. På 1840-talet drogs vägen om till det läge den har idag och vid 1800-talets mitt byggs Nya Snickarkrogen.

Det fornlämningsrika bebyggelsestråket med gårdarna Vista, Glömsta och Kästa har varit bebyggt sedan åtminstone äldre järnålder. Möjligen har människor bott här redan under stenåldern. Söder om Kästa har man funnit en stenxyxa från senare delen av stenåldern. En rund stensättning (raä 166) sydost om Glömsta kan vara från bronsåldern (1500-500 f Kr).

Glömsta gård är den enda bevarade herrgården i området. Glömsta blev frälsejord vid 1600-talets början. Tidigare var gården skattejord och brukades av självägande bönder.

Vistabergs gård är riven sedan ca 20 år tillbaka. Den gamla tomten och en magnifik ladugårdsgrund i sten från 1800-talets slut har avgränsats som fornlämning (raä 169). Två av Vistabergs nio torp finns bevarade. Dessutom finns den f.d. arbetarbostaden Fågelsången kvar.

Postkästa är idag den enda byggnad som återstår av Kästas tre gårdar. Bonden på gården skulle föra posten från Stockholm till Fittja värdshus. Systemet fungerade mellan 1753 och 1862 då postbefordran övertogs av järnvägen.

Mellan Vistaberg och Postkästa sträcker sig ett öppet kulturlandskap. Markerna tillhörde Vista och Kästa gårdar. Detta öppna landskap binder samman stråket med fornlämningar och äldre bebyggelse.

Området präglas nu av kombinationen av det gamla kulturlandskapet samt villor och sommarstugor från 1900-talets första hälft i stora trädgårdar.

Stråket med fornlämningar, bytomter, gårdar och torp utgör ett mycket pedagogiskt exempel på en bebyggelseutveckling som påbörjats senast under järnåldern, kontinuerligt fortsatt in i vår tid och lämnat spår från olika tidsåldrar.

Kulturmiljöer. (Karta)

Metod

Föreliggande arbete innebär en fördjupning och utvidgning av Huddinge kulturmiljöinventering från 1986. 10 områden har studerats närmare och avgränsats i denna studie. Av dessa behandlades sju i 1986-års inventering.

Arbetet har inneburit såväl fältarbete som arkiv- och litteraturstudier.

Områdena innehåller fornlämningar, värdefulla bebyggelsemiljöer, kulturlandskapsavsnitt och äldre vägar. Det är viktigt att komma ihåg att det är kulturhistoriska miljöer och inte enskilda objekt som avgränsats här. Miljön skall kunna förstås. T ex bör en agrar bebyggelsemiljö i enlighet med detta innehålla hävdad kulturlandskap. "Fornstigen" är det främsta exemplet på detta synsätt.

Tre nya områden har tillkommit:

- "Fornstigen" intar en särställning bland de avgränsade områdena. Området syftar till att vara en pedagogisk helhetsmiljö som innehåller såväl fornlämningar och kulturlandskap som äldre bebyggelse.
- Tingsvägen har delvis avgränsats som fornlämning (raä 201) och behandlades inte i inventeringen från 1986. Inom Huddinge finns stora delar av ett ålderdomligt vägnät bevarat. Då tingsvägen ingår i detta vägnät finns det anledning att särskilt uppmärksamma denna väg. Den senare väghistoriska utvecklingen beskrivs i avsnittet Göta Landsväg.
- Kolartorp är ett område som tillkommit. Området består av ett hävdad kulturlandskap och en torpmiljö.

Följande områden har utökats:

- Göta Landsväg
- Snickarkrogen
- Juringe gård
- Långängen - Gamla Juringe
- Gömmaren

Området Glömstadalbotten har minskats då delar av området numera ingår i "Fornstigen".

Fullersta kvarn, som 1986 ingick i området Gamla Stockholmsvägen, behandlas nu som en särskild miljö.

Ambitionsnivåer

För varje område anges en ambitionsnivå. Följande fem ambitionsnivåer har använts:

- A Miljö eller enstaka byggnader, där byggnadernas enskilda värden bedöms så stora att högsta antikvariska hänsynstagande är motiverat vid förändringar och bebyggelsekompletteringar.
- B Bebyggelsemiljö där de samlade kulturhistoriska och/eller miljömässiga värdena är stora och står över de enskilda byggnadernas individuella värden. Här gäller höga krav på anpassning vad gäller såväl färg, form, material och läge vid förändringar av befintlig bebyggelse och vid nytillkommande bebyggelse.
- C Bebyggelsemiljö som kan sakna homogen karaktär men likväl bedöms ha kulturhistoriskt och/eller miljömässigt värde. Anpassningskraven gäller här såväl läge, färg, form som material.
- LA Kulturlandskapsmiljö av så stort värde att varje ingrepp eller förändring vore olämplig. Någon bebyggelsekomplettering bör ej ske och förändringar kräver största antikvariska hänsynstagande. I vissa fall krävs att skötsel- och vårdplaner upprättas.
- L Natur- och/eller kulturlandskapsmiljö med så stora kulturhistoriska/miljömässiga värden att särskilda restriktioner gäller för eventuella förändringar. Vid tillkommande bebyggelse ställs krav på placering och utformning i enlighet med landskapets karakteristiska bebyggelse- och odlingsmönster.

1 .

"FORNSTIGEN"

VISTA - GLÖMSTA FORNTIDA BEBYGGELSESTRÅK

Kulturmiljöbeskrivning

Området sträcker sig förbi gårdarna Vista (Vistaberg), Skälby, Kästa och Glömsta och består av dessa gårdars förhistoriska gravfält, gårdsbebyggelse, torp och kulturlandskap.

Gårdarna styckades delvis under 1920-talet. Området präglas nu dels av det gamla kulturlandskapet, dels av villor och sommarstugor från 1900-talets första hälft i stora trädgårdar.

Landskapet är relativt höglänt. Gravfält från huvudsakligen äldre och yngre järnåldern (500 f Kr - 550 e Kr, resp 500 e Kr - 1050 e Kr) ligger i ett stråk mellan Vista och Glömsta. Vissa har skadats vid exploatering. Ovanför Vistaskolan ligger det stora gravfältet raä 119 från yngre järnålder. Norr om Patron Lars väg ligger raä 118, troligen från äldre järnåldern, väl synligt i landskapet. Mellan Vista i öster och Glömsta i väster löper en sprickdal i nordväst - sydöstlig riktning, med bördig jord lämpad för odling.

Vista (Vistaberg)

Vistabergs gård är riven sedan ca 20 år tillbaka. Den gamla tomten och en magnifik ladugårdsgrund i sten från 1800-talets slut har avgränsats som fornlämning (raä 169). På berget norr om ladugården kan man se rester av stenbrytning.

Två av Vistabergs nio torp finns bevarade. Dessutom finns den fd arbetarbostaden Fågelsången kvar. Norr om Vista ligger Bergtorp. Nytorp är beläget vid Gamla Stockholmsvägen. Fågelsången ligger nordväst om Vista. Bergtorp och Nytorp är i relativt gott skick.

Följer man stigen genom skogen nordost om Vistaberg ner mot Mossvägen finner man resterna av torpen Jakobsberg och Nybygget, som en gång tillhört Vistabergs gård. Syrenhäckar, fruktträd, en källare och husgrunder berättar om torparna som en gång levde här.

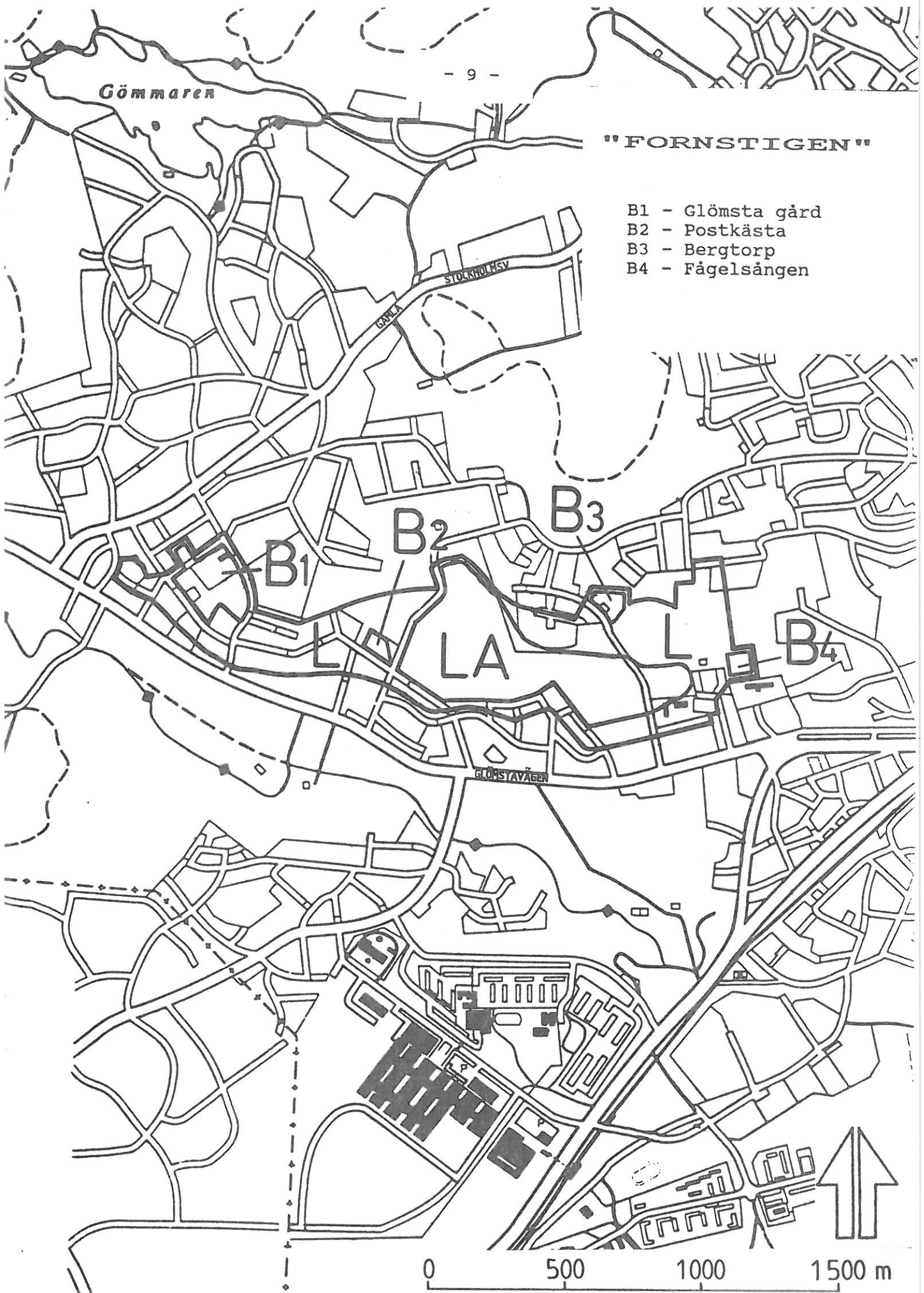
Skälby

Platsen för den på medeltiden försvunna gården Skälby är ej fastställd. En tänkbar plats är invid rämärket (gränsmarkeringen) mellan Andersta, Vista och Kästa.

Gömmaren

"FORNSTIGEN"

- B1 - Glömsta gård
- B2 - Postkästa
- B3 - Bergtorp
- B4 - Fågelsången

Kästa

Postkästa, som var ett s k posthemman (se även sid 18) är idag den enda byggnad som återstår av Kästas tre gårdar. Postkästa har tyvärr blivit kraftigt ombyggt och därmed förlorat den största delen av sitt byggnadshistoriska värde. Som historiskt minnesmärke över det forna postsystemet har byggnaden ändå en funktion att fylla.

Torpen Katrineberg och Grindstugan vid Glömstavägen är bevarade (se område Glömstadalen).

Glömsta

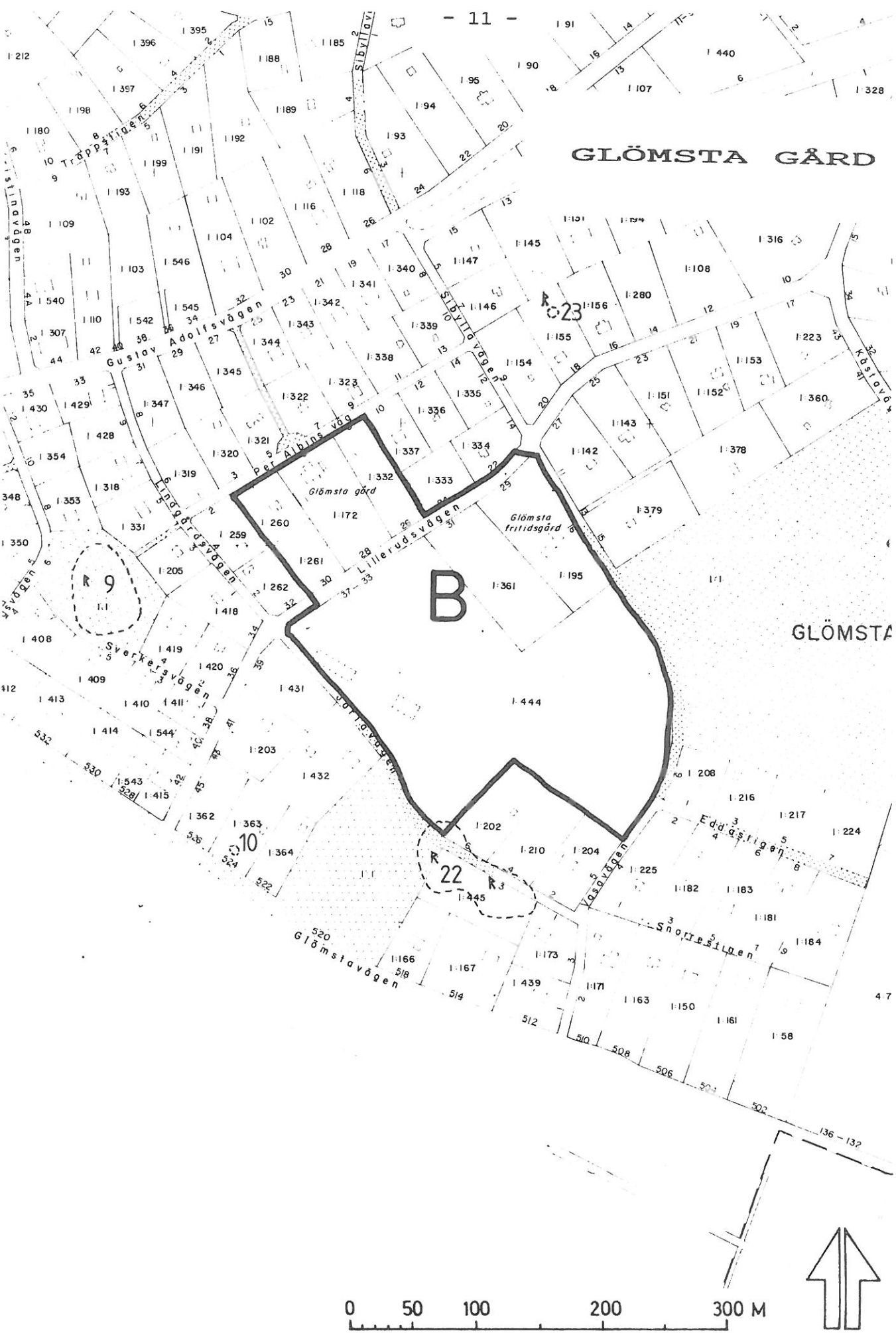
Vid Glömsta gård är mangårdsbyggnaden från 1700-talet och några ekonomibyggnader bevarade. På andra sidan Lillerudsvägen ligger en arbetarbostad som idag fungerar som fritidsgård. Mitt emot mangården ligger Glömsta gamla tomt enligt en lantmäteriakt från 1636 skall Glömsta by ha legat ostsydost om Lillerudsvägen. Här låg Glömstas ekonomibyggnader under 1800-talet. Idag är tomten delvis bebyggd med en trävaruindustri. Den gamla tomten har nyligen blivit registrerad som fornlämning (raä 250). Mangården är på övriga sidor omgiven av mindre sommarstugor som inte stör miljön.

Torpen Loviseberg, Björkhagen, Fredriksdal, och Gömmartorp (Loviselund) finns kvar. Torpet Masmo finns eventuellt kvar som uthus på Masmo gård. Björkhagen och Fredriksdal ligger längs Gamla Stockholmsvägen, Loviseberg på andra sidan Glömstavägen nära runristningen (raä 24). Gömmartorp är beläget vid sjön Gömmaren.

Den gamla tingsvägen från 1000-talet passerar mellan Glömsta gård och den gamla bytomten, fortsätter över nuvarande Glömstavägen, via runristningen och torpet Loviseberg, och vidare genom skogen mot Flottsbro (se område Tingsvägen).

Kulturlandskap

Mellan Vistaberg och Postkästa sträcker sig ett öppet kulturlandskap. Området betas av får och hästar. Markerna har tillhört Vista och Kästa gårdar. Detta öppna landskap binder samman stråket med fornlämningar och äldre bebyggelselägen och det är en stor tillgång för hela området. Därför bör detta kulturlandskap inte bebyggas.

Kulturhistorisk bedömning

Stråket med fornlämningar, bytomter, gårdar och torp utgör ett mycket pedagogiskt exempel på en bebyggelseutveckling som påbörjats senast under järnåldern, kontinuerligt fortsatt in i vår tid och lämnat spår från olika tidsåldrar.

Av särskilt värde är den enda bevarade herrgården i området - Glömsta gård, det öppna landskapet mellan Vistaberg och Kästa, de gamla vägarna som passerar området samt de bevarade torpen.

Området bör undantas från exploatering. Det är av största vikt att fornlämningarna och bytomterna m m inte blir "öar" i ett bebyggt landskap. Man förlorar då det meningskapande sammanhanget: helheten där man kan uppleva utvecklingen från forntiden till idag. Det hävdade landskapet är en nödvändig ingrediens i en sådan helhet för att vi skall förstå hur människor har levt här. Därför är det viktigt att vi sparar kulturmarken mellan fornlämningarna.

Området har ett högt kulturhistoriskt värde.

Områdesavgränsning

Den föreslagna områdesavgränsningen syftar till att skapa en pedagogisk helhetsmiljö och skydda stråket med fornlämningar, kulturlandskap och äldre bebyggelse mellan Vistaberg och Glömsta från exploatering.

Kulturlandskapet mellan Vistaberg och Postkästa har särgränsats, liksom Glömsta gård, Postkästa, Fågelsången samt Bergtorp.

Ambitionsnivå

Hela området: L

Kulturlandskapet mellan Vistaberg och Postkästa: LA

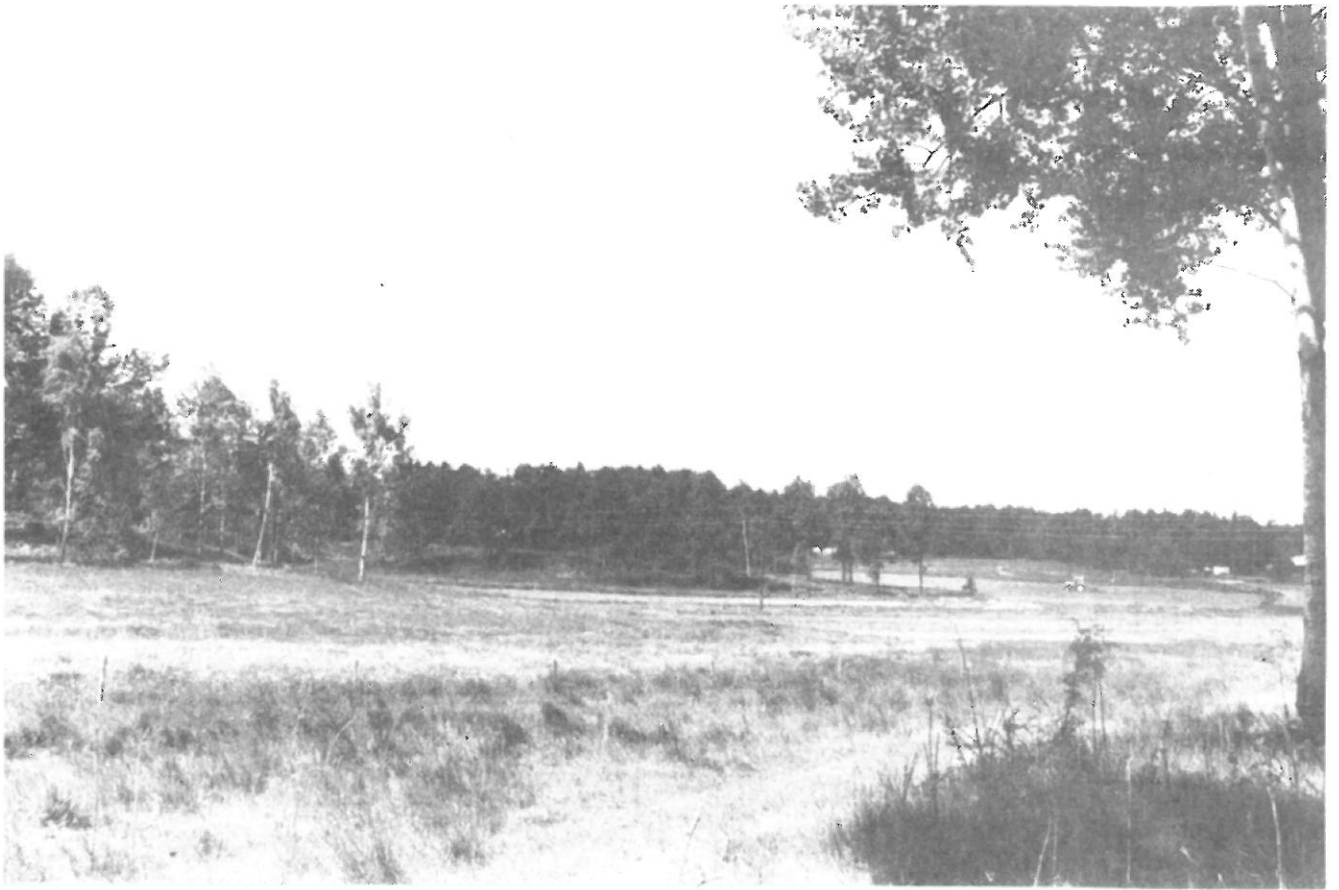
Glömsta gård: B

Postkästa, Bergtorp och Fågelsången: B

Förslag till säkerställande

Huddinge hembygdsförening har föreslagit att en fornstig upprättas i detta område.

Säkerställande sker genom detaljplaneläggning. Alternativet är områdesbestämmelser.

Det öppna kulturlandskapet mellan Vistaberg och Postkästa västerut.

Fornlämning 118 - stort gravfält från äldre järnaldern med 24 stensättningar, en hög och en halv väg.

Historik och byggnadsbeskrivning

Fornlämningar

Det fornlämningsrika bebyggelsestråket med gårdarna Vista, Glömsta och Kästa har varit bebyggt sedan åtminstone äldre järnålder. Möjligen har människor bott här redan under stenåldern. Söder om Kästa har man funnit en stenyxa från senare delen av stenåldern. En rund stensättning (raä 166) sydost om Glömsta kan vara från bronsåldern (1500-500 f Kr).

Gravfältet ovanför Vistaskolan (raä 119) från yngre järnåldern innehåller 37 gravhögar och fyra stensättningar.

Längst i öster ligger gravfälten raä 29, 30 och 133. Möjligen är detta en äldre del av Vistagravfältet. Här kan en äldre föregångare till Vista ha legat.

Gravfälten raä 117 norr om Hagebyslingan och 118 norr om Patron Lars väg, båda från äldre järnåldern, kan ha tillhört den försvunna gården Skälby. Vid 118 finns också en hålväg.

Till Kästa hör gravfälten raä 25 - 28, 112 och 113, alla från yngre järnåldern.

Till Glömsta räknas bl a gravfälten 9, 22 och den enstaka, högt belägna graven raä 166.

Vägar

Tingsvägen från 1000-talet som passerar mellan Glömsta gård och den gamla bytomten, fortsätter över nuvarande Glömstavägen, via runristningen, torpet Loviseberg och vidare genom skogen ned mot Flottsbro (se område Tingsvägen).

Sträckningen över Lillerudsvägen - Lovisebergsvägen användes fram till 1600-talets mitt - då hade vägen blivit för dålig och Göta landsväg fick i stället den sträckning som idag motsvaras av Gamla Stockholmsvägen. Naturligtvis har sträckningen av denna väg varit av största betydelse för områdets utveckling.

Bebyggelse

Vistabergs gård (Vista, Viestum 1331, Vigesta).

Vista har bestått av två gårdar som periodvis kallats Vistaberg och Vigesta.-sta-namnen är ofta från yngre järnåldern. Enligt ortnamnsforskningen kommer förledet Vi- av växtnamnet vide. Inget återstår i dag av gården (raä 169).

Under Vistaberg fanns torpen Bergtorp, Nytorp, Nybygget, Jakobsberg, Rosenhill, Jeriko, Dammtorp, Carlslund och Djurstugan. Dessutom arbetarbostaden Fågelsången och Vista gamla skola.

Skälby

Gården försvann under 1400-talet då det förmodligen uppgick i Andersta. Namnet "Skielby" kan betyda byn vid skälet eller råmärket. En möjlig lokalisering av byn kan vara vid platsen för råmärket mellan Andersta (nuvarande Flemingsberg), Vista och Kästa, nära gravfälten 117 och 118.

Kästa (Kädhelsta 1507)

Kästa anses innehålla personnamnet Ketill. Under 1500-talet bestod Kästa av en skattegård, en frälsegård och två utjordar. 1670 omtalas två stugor med skorstenar, två fähus, tre bodar, ett stall och ett portluder. Kästas inägomark redovisas på en lantmäterkarta från 1709. Kästa var då uppdelat i tre enheter varav en sätesgård, Keesta Damhof. Strax innan karteringen fick Kästa säterirättigheter, varefter en ny mangårdsbyggnad uppfördes. De två andra gårdarna är en skattegård (senare Uppkästa) och en frälsegård (senare Postkästa). Vid Damhof fanns ruddammar. Det var vanligt att man på herrgårdarna odlade sin egen fisk.

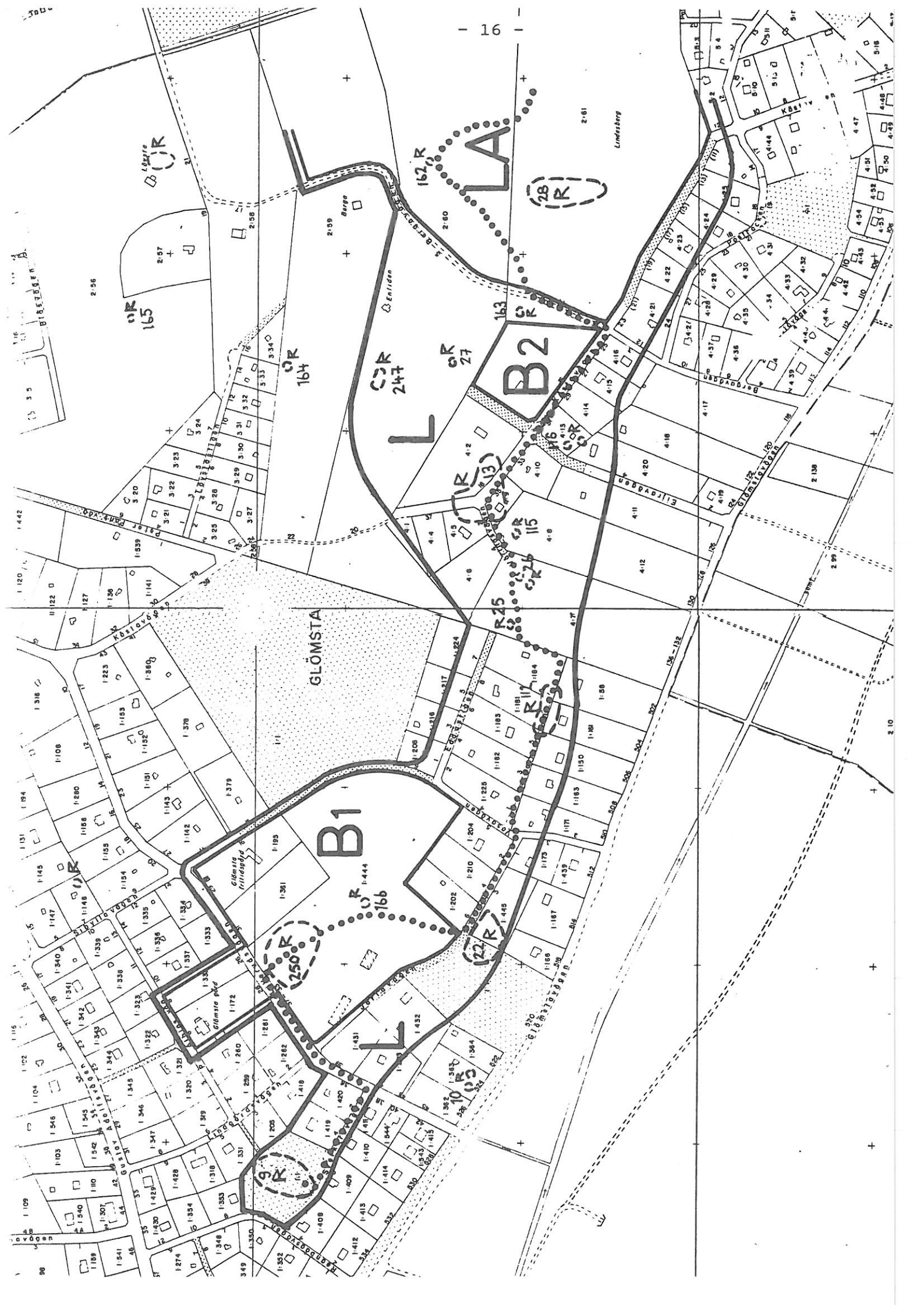
Uppkästa tomt har varit bebyggd med ett sentida hus (Enliden). Av Kästa Damhof längst i norr återstår endast tomten och de igenväxande ruddammarna. Under 1900-talet låg här ett svineri. Strax norr därom ligger småbruket Källvik.

Under Kästa har torpet Grindstugan och Katrineberg legat.

Postkästa

1753 blev frälsehemmanet Kästa posthemman. Åbon på gården skulle föra posten från Stockholm till Fittja värdshus. Till posthemman utsågs vanligen kronohemman på 2-3 mils avstånd från varandra. Under 1700-talet förenades Uppkästa och Norrkästa med Glömsta. Kästa posthemman förenades med Flemingsberg. 1862 övertogs postbefodran av järnvägen och Kästa upphörde att vara posthemman. Systemet med posthemman avskaffades 1870.

Postkästa ligger i skydd av bergknallar. Byggnaden är timrad, reverterad och putsad i gult. Sadeltaket är täckt med rött betongtegel. Huset är kraftigt ombyggt, tilläggsisolerat. Fönstren är utbytta m m.

GLÖMSTA

Lindesberg

B1

B2

L

LA

165 R

164 R

247 CR

27 CR

115 CR

116 CR

117 CR

118 CR

119 CR

120 CR

121 CR

122 CR

123 CR

124 CR

125 CR

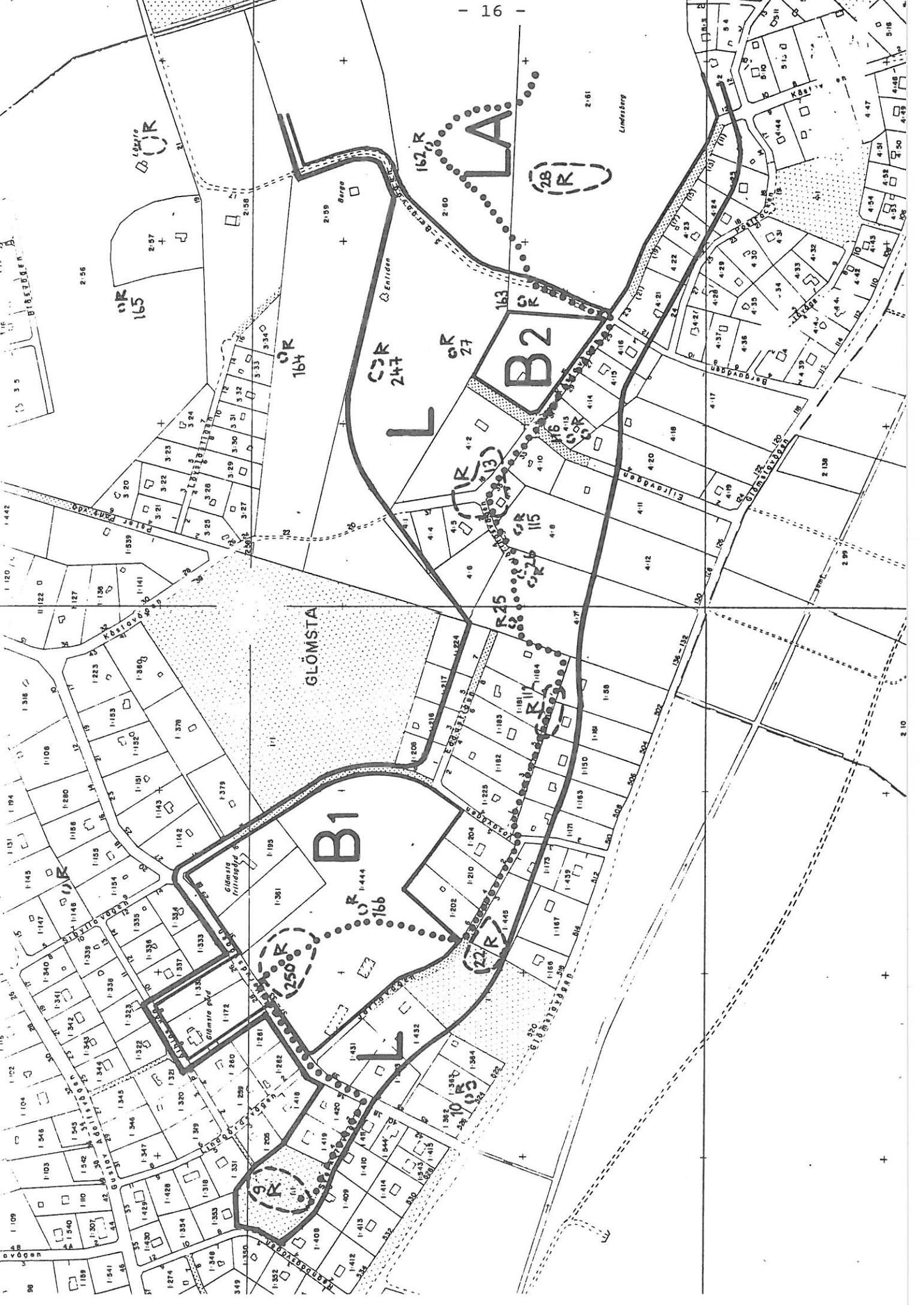
126 CR

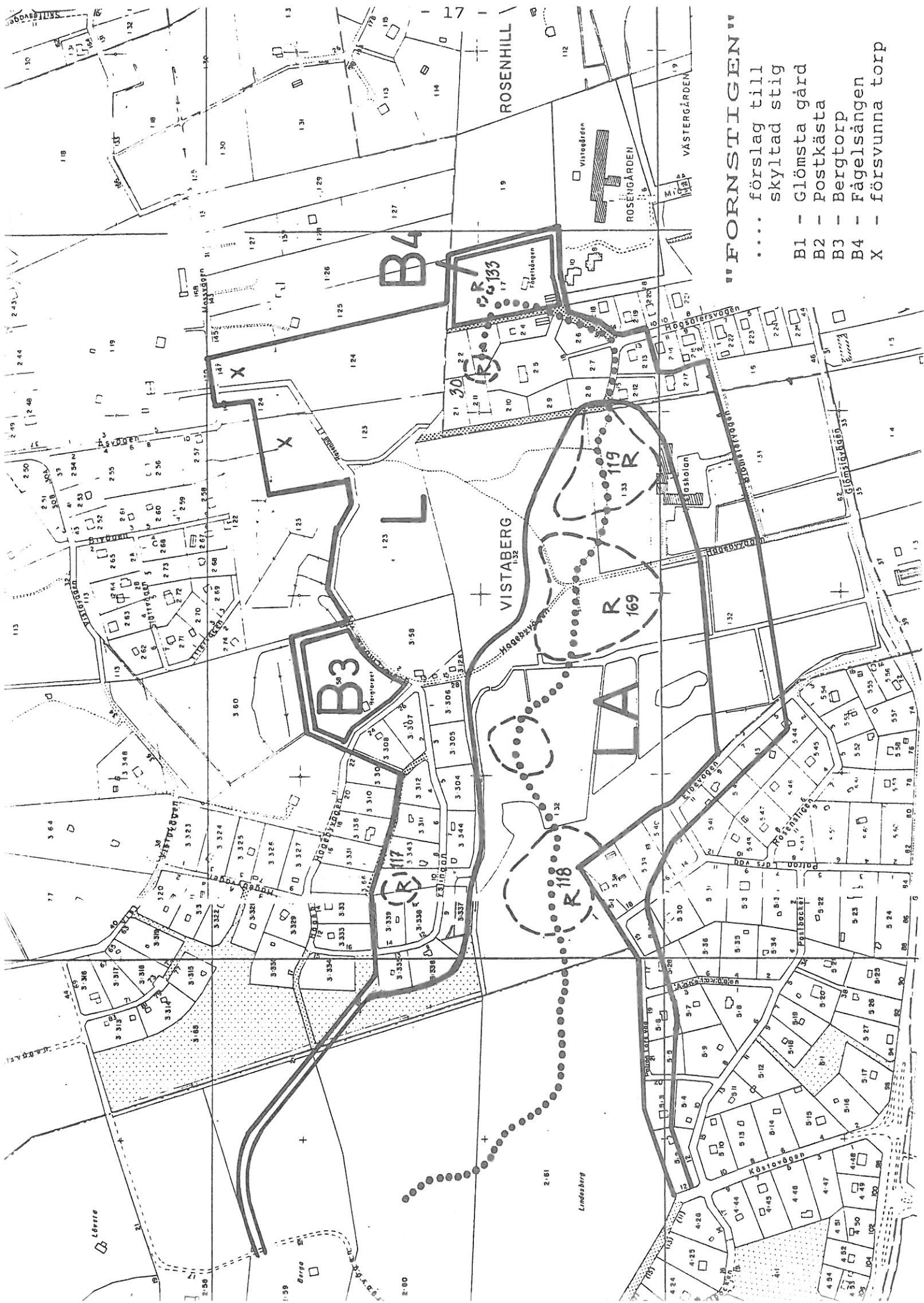
127 CR

128 CR

129 CR

130 CR

"FORNSTIGEN"

- förslag till skyltad stig
- B1 - Glömsta gård
- B2 - Postkästa
- B3 - Bergtorp
- B4 - Fågelsången
- X - försvunna torp

Glömsta. (Glumastum 1400-talet)

Namnet Glömsta kommer möjligen av det fornsvenska mansnamnet Glume. Glömsta, som var skattejord och brukades av självägande bönder under 1500-talet, blev frälsejord vid 1600-talets början.

I början av 1700-talet lades Vistaberg under Glömsta. Hit hörde även ett skattehemman i Kästa by. 1783 omfattade egendomen säteriet Glömsta - ett mantal, Vista - ett mantal frälse, Kästa - två halva mantal frälse, Stuvsta - ett mantal frälse och Hörningsnäs - ett mantal skattefrälse. På 1850-talet förenades Glömsta, Flemingsberg, Fullersta och Vistaberg till ett gods.

Under Glömsta låg torpen Loviseberg, Björkhagen, Fredriksdal, Masmö och Gömmartorp (Loviselund).

1926-27 upprättades en styckningsplan för Glömsta gårds ägor. Tomterna skulle göras stora. Mark reserverades för en förortsbana med sträckning efter Gustav Adolfsvägen. Glömsta blev inte det villaområde man tänkt sig utan kom istället att domineras av sommarstugor.

Glömsta gård

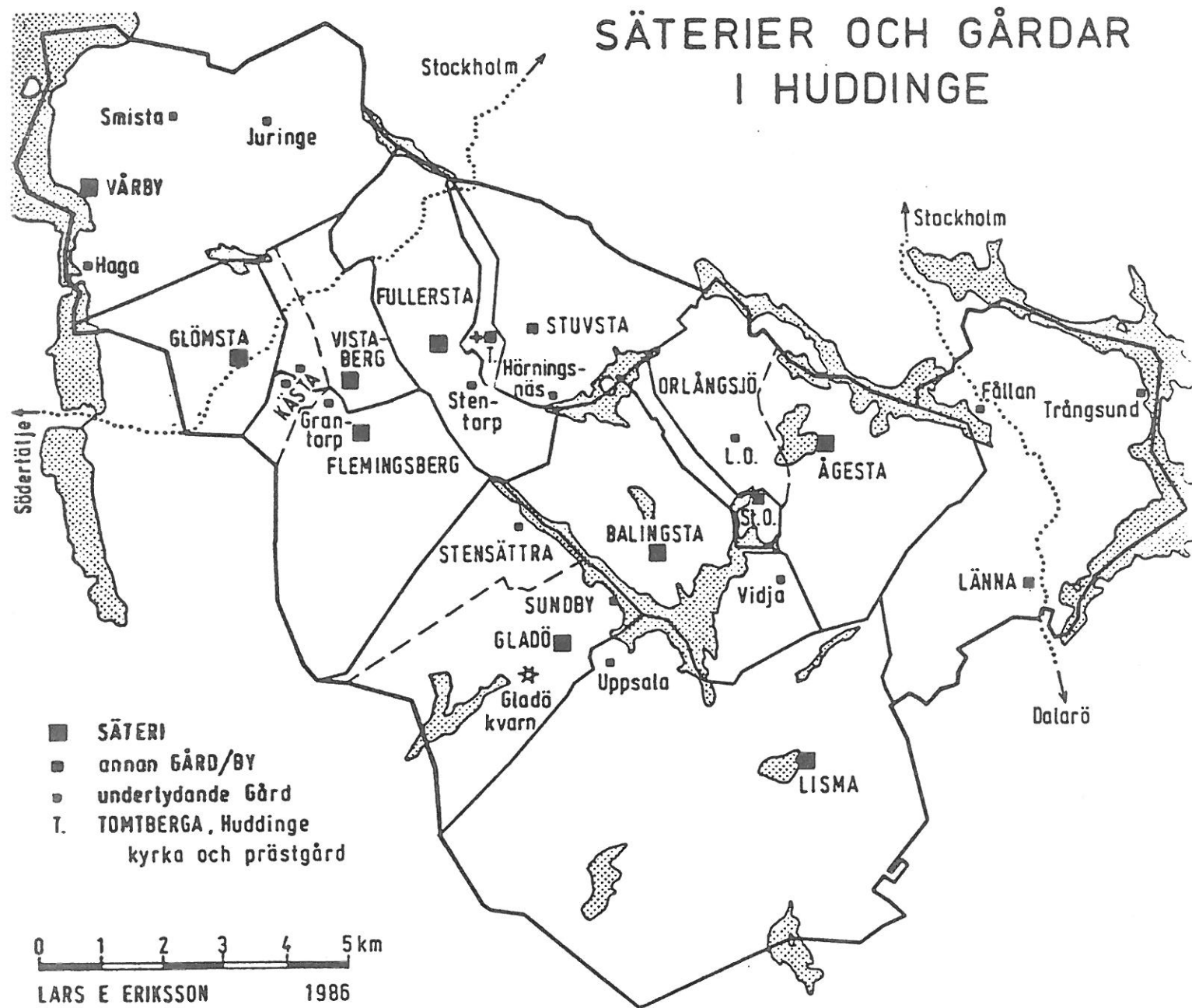
Manbyggnaden har stomme av liggtimmer och är klädd med gulmålad locklistpanel med vitmålade knutar. Huset är tillbyggt åt norr med en köksavdelning. I öster finns en inbyggd glasveranda med balkong. Fönstren är av olika typer. Taket är brutet med valmade gavelspetsar och täckt med enkupigt tegel. På taket sitter två putsade tegelskorstenar. Planen är sexdelad. Byggnaden är kraftigt ombyggd.

Södra flygeln som har samma utförande som manbyggnaden brann delvis i slutet av 60-talet. Norra flygeln uppfördes 1981 i samma stil som södra flygeln och ersatte då ett uthus.

Glömsta fritidsgård

Här fanns i början på 1900-talet fyra lägenheter för arbetare på Glömsta gård. Stommen av timmer är klädd med rödmålad bred lockpanel och vita snickerier. Huset är tillbyggt i vinkel. Taket bärs upp av åsar och är täckt med tvåkupigt tegel. På tomten finns också källare och bod.

SÄTERIER OCH GÅRDAR I HUDDINGE

- SÄTERI
- annan GÅRD/BY
- underlydande Gård
- T. TOMTBERGA, Huddinge kyrka och prästgård

0 1 2 3 4 5 km

LARS E ERIKSSON 1986

Torpmiljöer

Bergtorp

Bergtorp låg under Vistaberg. Stommen är timrad och klädd med rödfärgad locklistpanel. Snickerierna är vitmålade. Sadeltaket är täckt med tvåkupigt tegel. Torpet är utbyggt åt norr. Tre uthus hör till torpet. På den stora tomten finns fruktträd och ängsmark. Vid entrén till fastigheten står en portal uppförd i tegel.

Fågelsången

Fågelsången uppfördes åt statare på Vistaberg och omnämns första gången i husförhörslängden 1873. Fågelsången är en av de få kvarvarande arbetarbostäderna i Huddinge. Torpet är i behov av en varsam renovering.

Jeriko

Ett torp under Vistaberg som ursprungligen hette Kvarngöle. Torpet revs tyvärr för bara ett par år sedan. Jerikos tomt ligger inom område 3, Gamla Stockholmsvägen. Under 1930-talet fanns här en handelsträdgård.

Rosenhill

Torpet låg vid gränsen mellan nuvarande fastigheterna vid Rosenhillsvägen 2b och 4a. Byggnaden var från 1700-talet och revs på 1960-talet. På 1920-talet var ett café inrymt i huset.

Jakobsberg och Nybygget

Dessa torp är rivna. De låg nära Mossvägen, nordost om Vistaberg. Tomtplatserna med gamla kulturväxter finns kvar.

Vista gamla skola

Vista skola från 1880-talet låg vid korsningen Glömstavägen - G:a Tullingevägen. Skolan är riven.

Sergetorp - torp under Vistaberg.

Fågelsången - arbetarbostad från 1900-talet under Vistaberg.

Kommentarer

Skisserade utbyggnadsplaner

Kommunen diskuterar nu en ev. exploatering av Glömstaområdet inom en 30-årsperiod. Ännu finns inga beslut om bebyggelsens omfattning och utformning. Bland privatpersoner finns ett stort intresse för styckningar i området.

Skanska, ABB, VBB och Transek har utrett förutsättningarna för en spårbunden tvärförbindelse mellan Skärholmen och Flemingsberg, som skulle beröra Glömsta.

Riktlinjer

Inom det avgränsade området med beteckningen LA skall ingen ny bebyggelse tillkomma. Eventuell kompletteringbebyggelse i övriga zoner skall vara väl anpassad till den befintliga, mycket känsliga miljön. Anpassningen gäller placering av bebyggelse, tomtstorlek, skala, form och färgsättning.

Det hävdade landskapet är en omistlig ingrediens i "Fornstigen" - avgörande för förståelsen av hur människor har levat här. Därför är det nödvändigt att spara det öppna kulturlandskapet mellan fornlämningarna. Idealet är att de även i fortsättningen kan betas. Utblickarna över det hävdade landskapet från Vista bort mot Kästa i väster och från Lindesberg norrut är en tillgång även för nya invånare.

Bebyggelsen i Glömsta består idag i stor utsträckning av hus från 1900-talets början på stora lummiga tomter. I områden som direkt angränsar till fornstigen bör råda hårda krav på anpassad nybebyggelse. Här bör endast småskalig villabebyggelse tillåtas.

I övriga delar av Glömsta kan man tänka sig låga flerfamiljshus som utformats i enlighet med områdets karaktär.

Bebyggelsen bör läggas i höjdlägen. En förebild för stadsplaneringen i detta område är 50-tals områden som t.ex Råcksta. Under 50-talet byggdes välplanerade hyresområden, ofta i kuperad terräng, där husen var omkring tre våningar höga, gärna putsade i jordfärger, och omgivna av stora grönytor. Utformningen av ny bebyggelse bör anpassas till den befintliga småskaliga bebyggelsen. På så sätt kan den befintliga miljön tjäna som inspirationskälla istället för att vara en begränsning.

* Fasadmaterialet bör vara trä eller puts. Som takmaterial rekommenderas rött tegel.

* Vid villabebyggelse bör tomtstorleken inte understiga 1000 m².

* Torpen bör bevaras och vårdas. Torpen skall garanteras en tomt på minst 3000 m².

* Torptomter med försvunna torp bör skyltas och äldre trädgårdsväxter och byggnadslämningar tas tillvara.

* Glömsta-Vistaberg karaktäriseras även av vildvuxen lummighet. Vid nyexploatering bör minsta möjliga avverkning ske.

* Det är inte lämpligt att dra en ny väg ned mot Vistaskolan, tvärs igenom det känsliga området vid Vistaberg.

* En eventuell spårväg bör gå i Glömstadalen.

* Det finns planer på att utvidga trävaruindustrin vilket bla kan innebära en ökad trafikmängd i detta känsliga område. Trävaruindustrin bör lokaliseras till en lämpligare plats.

Runt Glömsta gård är det viktigt att även i framtiden behålla en småskalig bebyggelse, så att inte gården blir trängd. Det är även viktigt att vegetationen, stora träd m.m., sparas.

2 .

GLÖMSTADALEN

Kulturmiljöbeskrivning

Dalgången sträcker sig från Flemingsbergsviken mot nordväst upp till Glömsta. Väster om järnvägen är dalen ännu relativt välbevarad. Den södra sidan är skogklädd och stupar på vissa ställen brant ner mot dalbotten. Den norra sidan är mer sidlänt.

Dalen är delvis uppodlad. Det hävdade landskapet i dalen, omgivet av skogspartier ger området dess karaktär.

Fornlämningar

Vid Flemingsberg finns ett flertal gravfält (raä 108-110). Nordväst om gården, på ett berg, har en vårdkase legat (raä 221). På en kulle i dalen, mitt för Vasavägen ligger en hög (raä 111) och på dalens norra sida en hög och en stensättning vid Glömstavägen 524 (raä 10). Öster om Lovisebergsvägen ligger runhällen raä 24. Vid Glömstavägen 550 finns två stensättningar (raä 11).

När man 1927 öppnade en grustäkt nära korsningen Glömstavägen/Björkhagsvägen fann man rester av en kolerakyrkogård. Kyrkogården tillkom vid en epidemi 1834. Kyrkogården har registrerats som fornlämning (raä 236).

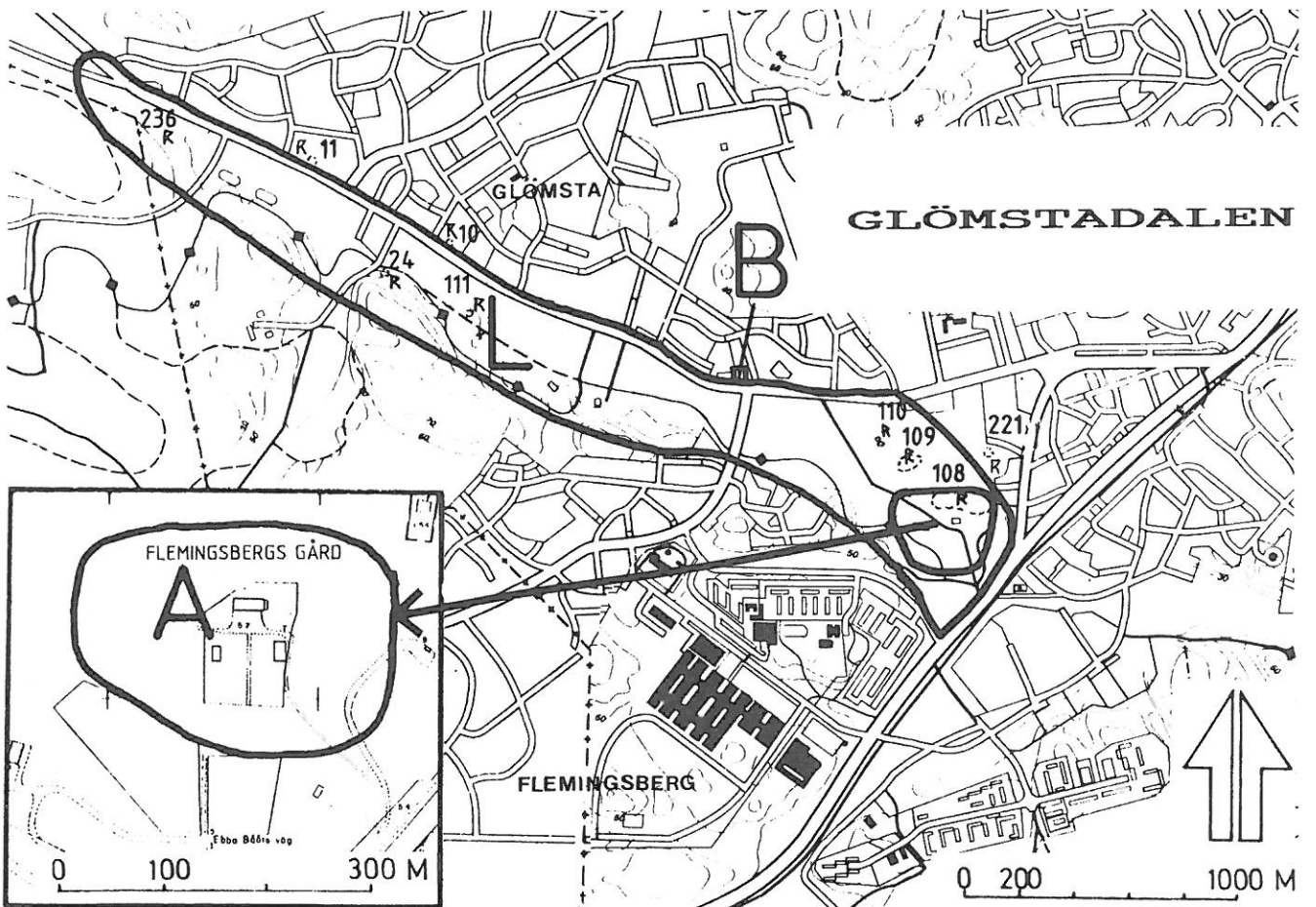
Flemingsbergs gård

I dalgångens östra del ligger Flemingsbergs gård från 1790-talet i ett magnifikt läge åt söder. Huvudbyggnaden är uppförd i timmer och reveterad med rosa puts. Taket är brutet med valmade gavelspetsar och täckt med tvåkupigt tegel. Framför huvudbyggnad och flyglar ligger en park med terasser. Bakom gården ligger en engelsk park.

Den storskaliga bostadsbebyggelsen från 1970-talet i Flemingsberg dominerar dalens östra del. På impediment längs dalens norra sida ligger villor från 1900-talets början. I anslutning till Gamla Tullingevägen finns mindre industrier.

Torpmiljöer

Torpet Grindstugan ligger i slutningen intill Glömstavägen. Huset är timrat och fasaden klädd med rödmålad panel och vita snickerier.

Kulturhistorisk bedömning

Dalen präglas av det öppna hävdade landskapet och vägförbindelsen mellan Huddinge kyrka och Vårby.

I kulturmiljöinventeringen slås fast: "Dalgången bör icke bebyggas. Den odlade jorden bör hävdas och detta i hela dalstråket." Om den öppna marken bebyggs förlorar dalen sitt viktigaste karaktärsdrag.

Flemingsbergs gård

Gårdens läge och dess relation till den öppna uppodlade dalgången är ett pedagogiskt exempel på 1600-talets säteribildningar med en koncentration av jordinnehavet. Det visar även på de stora gårdarna som föregångare när det gällde att odla upp de tunga lerjordarna i dalbottnarna under 1800-talet. Manbyggnaden är ett fint exempel på det sena 1700-talets herrgårdsarkitektur.

Områdesavgränsning

Avgränsningen omfattar Flemingsbergs gård och dalgången som sträcker sig mot nordväst. Ett skogsparti utgör dalens naturliga avgränsning i söder och därför har det avgränsade området utökats med skogsbrynet. I norr avgränsas området i höjd med Glömstavägen.

Flemingsbergs gård och Grindstugan har särgränsats.

Ambitionsnivå:

Hela området: L

Flemingsbergs gård: A

Grindstugan: B

Förslag till säkerställande

Säkerställande sker i planläggningen

Historik

Havsytan stod under yngre stenålder (2500-1500 f Kr) 30 m över nuvarande nivå och Glömstadalgången var delvis fylld med vatten.

Under bronsåldern stod vattnet 15 meter högre än idag, under äldre järnåldern 10 m och yngre järnåldern 5 meter över nuvarande havsnivå. Den lägsta punkten i dalen ligger ungefär 20 meter över havsytan. Från och med bronsåldern var dalen alltså inte segelbar. Landvägarna blev de viktiga kommunikationslederna i området.

Runhällen vid Lovisebergsvägen (raä 24) har inskriptionen "Sverker lät göra bron efter Ärengunn (sin) goda moder". Detta visar att Glömstadalen ännu under vikingatiden var sank.

Flemingsbergs gård

Flemingsberg har varit den dominerande gården i området under nyare tid. Fram till 1600-talet hette egendomen Andersta och bestod av fem mindre gårdar. Vid 1600-talets mitt sammanfördes dessa till ett säteri. Den nuvarande huvudbyggnaden uppfördes under 1700-talets slut.

Torp

Grindstugan har legat under Kästa och Flemingsberg.

Torpet Katrineberg ligger utanför avgränsat område men även det har tillhört Kästa och senare Flemingsberg.

Kommentar

Skisserade utbyggnadsplaner

Kommunen planerar en fyrfältig Botkyrkaled, men något slutgiltigt förslag till sträckning i dalgången existerar inte ännu. Några olika alternativ har diskuterats:

1. Den befintliga Glömstavägen breddas.
2. En ny fyrfältig väg dras intill den nuvarande Glömstavägen. Den äldre vägen används som lokalgata. Området norr om vägarna blir bullerstört.
3. En ny fyrfältig väg dras längre söder ut i dalgången. Mellan de två vägarna placeras arbetsplatsområden som bullervall. Mellan den nya vägen och den befintliga cykelvägen planteras buskar o dyl för att skärma av.

Två rondeller, en vid Gustav Adolfsvägen, den andra vid Katrinebergsvägen planeras.

Det finns också planer på att dra en 400-kilovoltsledning och en gasledning i dalen.

En ridanläggning kan komma att lokaliseras till den norra delen av dalen.

Riktlinjer

1. Åkerholmar och en skogsridå söder om dalen skall sparas. Skogsridån skall vara minst 100-200 m bred.
2. Dalbotten bör inte bebyggas.
3. Eventuell bebyggelse på dalens norra sluttning skall anpassas till dalens form.
4. Loviseberg. Någon ny arbetsplatsbebyggelse bör inte tillkomma i anslutning till Loviseberg och runristningen. Botkyrkaleden och eventuell ny påfart till Flottsbro måste anpassas till det känsliga området.
5. Kolerakyrkogården bör skyltas
6. Grindstugan och Katrineberg bör bevaras.
7. Gravfälten och Flemingsberg gård skall bevaras och vårdas. Gård och park utgör en enhet. Även de delar av parken som ligger utanför den nuvarande fastigheten måste vårdas.
8. Flemingsbergs gård får inte störas av någon utbyggnad.

Flemingsbergs gård.

Flemingsbergs gård med Glömstavägen och Glömstadalen i bakgrunden.

3 .

TINGSVÄGEN

Kulturmiljöbeskrivning

Lillerudsvägen, Lovisebergsvägen och stigen genom skogen ned till Flottsbro utgör tingsvägen. Vägen, som har anor från 1000-talet, har delvis kvar karaktären av ridstig söder om Glömstavägen. I anslutning till vägen finns hålvägar.

Tingsvägens ålder bekräftas av en runristning på en häll nära torpet Loviseberg. Där står skrivet: "Sverker lät göra bron efter Årengunn (sin) goda moder" (raä 24). Sverker bebodde förmodligen den förhistoriska föregångaren till Glömsta gård.

Tingsvägen följer i stort sätt de gamla bygränserna. Vägen löper över Fredriksdal, Glömsta, runristningen nära Loviseberg, gränsröset mellan Glömsta, Alby, Älvesta och Tullinge, följer gränsen mellan Alby och Älvesta Nydal, Rönneboda, passerar vattendraget vid Nedre Flottsbro och fortsätter mot tingsplatsen Svartlöten och Botkyrka kyrka.

Tingsvägen söder om Glömstavägen är delvis markerad som forn lämning (raä 201).

Torpmiljöer i anslutning till vägen

Loviseberg

Loviseberg, under Glömsta, från 1800-talets andra hälft är idag kraftigt ombyggt. Torpet är trots detta ett värdefullt inslag i miljön. Byggnaden är klädd med rödfärgad locklistpanel och vita snickerier. Det brutna taket är täckt med tvåkupigt tegel. Nära torpet finns en mindre tillverkningsindustri.

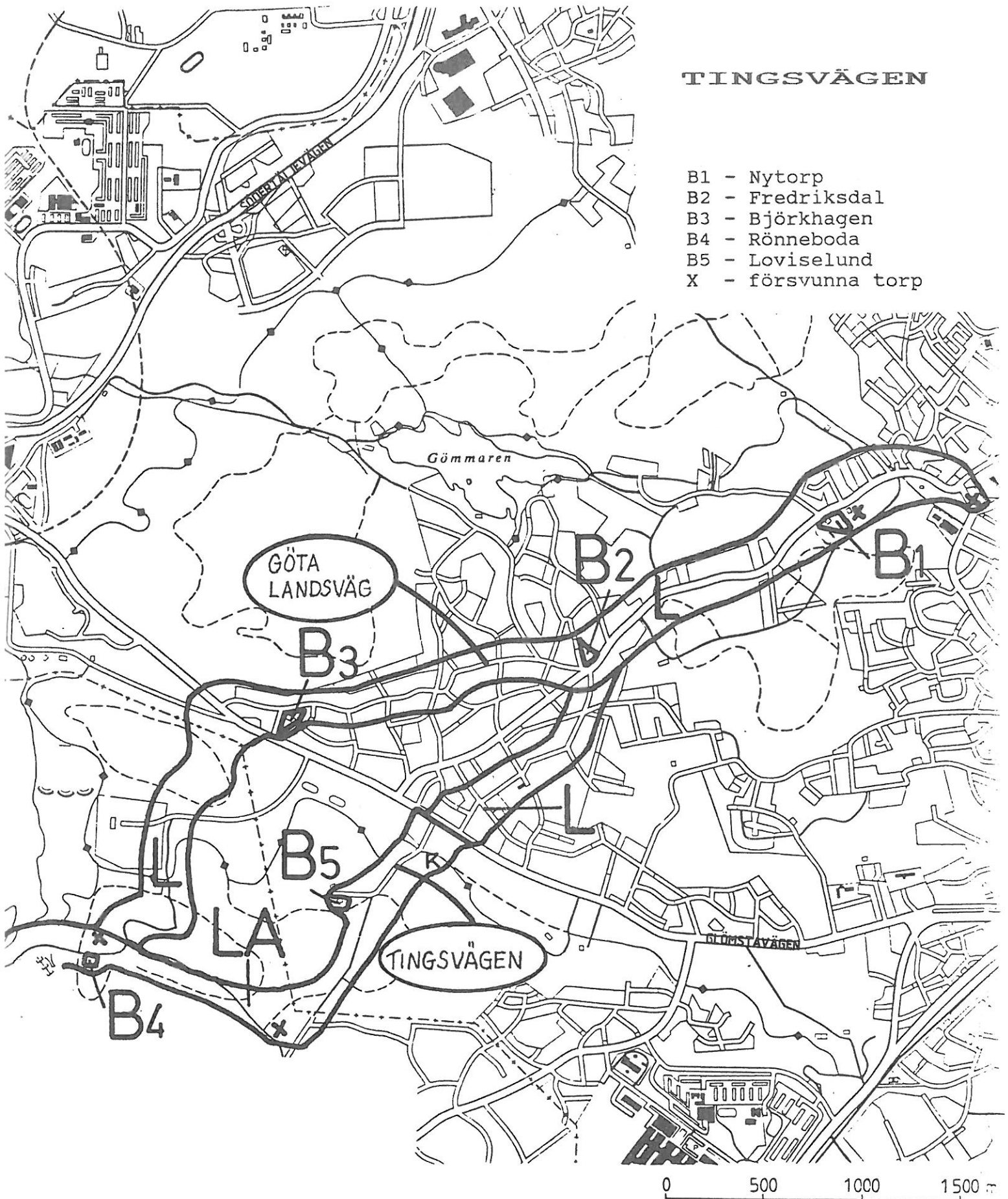
Rönneboda

Torpet Rönneboda nära Flottsbro finns kvar och bör bevaras. Torpet låg under Älvesta. Fasaden är klädd med rödfärgad locklistpanel och vita snickerier. Sadeltaket är täckt med tvåkupigt tegel.

Försvunna torp

Nydal var ett torp under Älvesta. Bostadshuset brändes ner för ett par år sedan. En ladugårdsgrund återstår.

Nära parkeringsplatsen vid Flottsbro låg Storckenstorp, ett torp under Alby. Övre Flottsbro, även det under Alby, låg där det nu är en vändplan vid kanten av skidbacken. Vid Nedre Flottsbro och Sundsberg, torp under Älvesta, finns rester av bebyggelsen.

TINGSVÄGEN

- B1 - Nytorp
- B2 - Fredriksdal
- B3 - Björkhagen
- B4 - Rönneboda
- B5 - Loviselund
- X - försvunna torp

GÖTA
LANDSVÄG

TINGSVÄGEN

0 500 1000 1500 m

Tingsvägen i skogen söder om Glömstavägen.

Kulturhistorisk bedömning

Den gamla tingsvägen med runhällen utgör en av de mest intressanta förhistoriska lämningarna i Huddinge. Vägens sträckning, utformning och miljö runt vägen skall bevaras så intakt som möjligt.

Områdesavgränsning

Norr om Glömstavägen: avgränsningen innefattar en rad med fastigheter på var sida tingsvägen. Glömsta gård har avgränsats särskilt, se område Fornstigen.

Söder om Glömstavägen: här har tingsvägen fortfarande karaktär av ridstig genom skogen. Det är därför viktigt att man bibehåller ett skogsparti på var sida om vägen. Avgränsningen följer topografin. Torpen Loviseberg och Rönneboda har avgränsats särskilt.

Ambitionsnivå:

Norr om Glömstavägen: L

Söder om Glömstavägen: LA

Rönneboda och Loviseberg: B

Förslag till säkerställande

Norr om Glömstavägen:

Säkerställandet sker vid planläggning.

Söder om Glömstavägen:

Säkerställandet sker genom områdesbestämmelser.

Historik

Tingsvägen ledde ursprungligen till tingsplatsen Svartlöten vid Eriksberg, nära Botkyrka kyrka. Vägen hade från början karaktär av ridstig.

Tingsvägen blev under medeltiden en del av Stockholms utfartsväg mot söder. I början på 1600-talet lades vägen om eftersom den äldre vägen var för dålig. Vägens sträckning ändrades mellan Fredriksdal och Rönneboda. (Se område Göta landsväg.)

Under 1800-talet rätades vägen ut mellan Lovisebergsvägen och Nibblevägen.

Kommentar

Skisserade utbyggnadsplaner

Området betecknas som grön- och rekreationsområde i generalplanen. Huddinge kommun är markägare och bedriver skogsbruket. Torpet Loviseberg är i privat ägo.

I "Idéskiss 1987-03-24" visas en framtida utbyggnad av Kästa.

Enligt idéskissen skall området bebyggas med 19 ha arbetsområde, 5 ha bostadsområde bestående av 100-150 sammanbyggda småhus eller 50-60 villor. Dessutom planerar man att bygga en ny tillfartsväg till Flottsbro friluftsområde. Den nya tillfartsvägen skulle byggas just på den orörda delen av tingsvägen (raä 201).

Arbetsområdena har placerats i anslutning till torpet Loviseberg och sydost därom alldeles invid tingsvägen. Bostadsområdena är placerade öster om dessa.

Nära den nuvarande parkeringen planeras en "ny parkering m m". För St Botvids kyrkogård diskuteras en utökning med 100 % i öster.

Riktlinjer

Norr om Glömstavägen:

Bebyggelsen har av tradition lokaliserats till vägar. Glömsta gård ligger i anslutning till det som en gång varit tingsvägen. Under 1900-talet har villabebyggelsen vuxit upp invid vägen - vägen har kontinuitet in i vår tid. En rad med fastigheter på var sida vägen, inklusive Glömsta gård, ingår därför i området.

Söder om Glömstavägen:

Vägen bör hållas öppen och ej asfalteras. Vegetationen runt vägen måste sparas.

Den gamla tingsvägen skulle kunna användas som gångstig. I samband med Flottsbroanläggningen skulle man kunna anordna en kulturstig här precis som i Glömsta. Man skulle kunna producera en enkel folder med karta samt sätta upp skyltar i terrängen som berättar om tingsvägen, hur man färdades under olika tider, torpen, m m. Ett ev. arbetsområde bör ej läggas i direkt anslutning till torpet Loviseberg och tingsvägen.

Vägen får inte byggas om till bilväg och parkeringsplats. Nya parkeringsplatser måste avskiljas från vägen med ett skogsparti.

En ny tillfartsväg skulle kunna löpa parallellt med Lovisebergsvägen och den nuvarande cykelvägen förbi Nydal mot Flottsbro. Samtidigt skulle den nuvarande tillfartsvägen till Flottsbro, Häggstavägen, stängas av för genomfartstrafik.

Torpet Loviseberg bör bevaras. Ingen ny bebyggelse bör ske väster eller närmast öster om Lovisebergsvägen.

Skyltar med kortfattad historik bör sättas upp vid såväl bevarade som försvunna torp. (Loviseberg, Rönneboda, Nydal, Storckenstorp, Övre Flottsbro, Nedre Flottsbro, Sundsberg.)

En ny sträckning av Botkyrkaleden får ej dras så nära runhällen att den blir trängd. Utgångsläget bör vara ett skyddsavstånd på 100 meter.

Tingsvägen = Lillerudsvägen norr om Glömstavägen.

4 .

GÖTA LANDSVÄG

Kulturmiljöbeskrivning

Göta landsväg var den södra infarten till Stockholm. Vägen löpte över Botkyrka, via Flottsbro, Glömsta, Brännkyrka och Skanstull. På 1670-talet drogs vägen över Fittja, Segeltorp och vidare till Hornstull.

När Glömsta exploaterades i början av 1900-talet placerades bebyggelsen i anslutning till det äldre vägnätet. Vägen karaktäriseras idag av kurvigheten som följer de gamla ägo gränserna samt av en lummig grönska. Vägen kantas av sommarstuge- och villaträdgårdar. Sträckan mellan Källbrink och Glömstavägen, Gamla Stockholmsvägen, utgör den sista längre relativt välbevarade delen av Göta landsväg. Söder om Glömstavägen fortsätter vägen genom skogen till St Botvids kyrkogård och sedan Häggstavägen förbi Rönneboda över Flottsbro till Botkyrka.

Torpmiljöer

Längs vägen finns fina torpmiljöer.

Björkhagen

Björkhagen, tidigare torp under Glömsta, ligger mellan Gamla Stockholmsvägen och Björkhagsvägen. Huset är timrat med rödfärgad panel och vita snickerier och ligger på en stor tomt med björkar. På tomten finns också ett par uthus.

Fredriksdal

Fredriksdal, även det ett fd torp under Glömsta, ligger där Gamla Stockholmsvägen möter Gustav Adolfsvägen. Tomten är inhägnad med staket och häckar och innehåller en stor trädgård med fruktträd. Huset som är timrat, med rödmålad panel och vita snickerier, är tillbyggt åt flera håll. Dessutom finns en nyare stuga, ett fd hönshus av timmer, källare och vedbod.

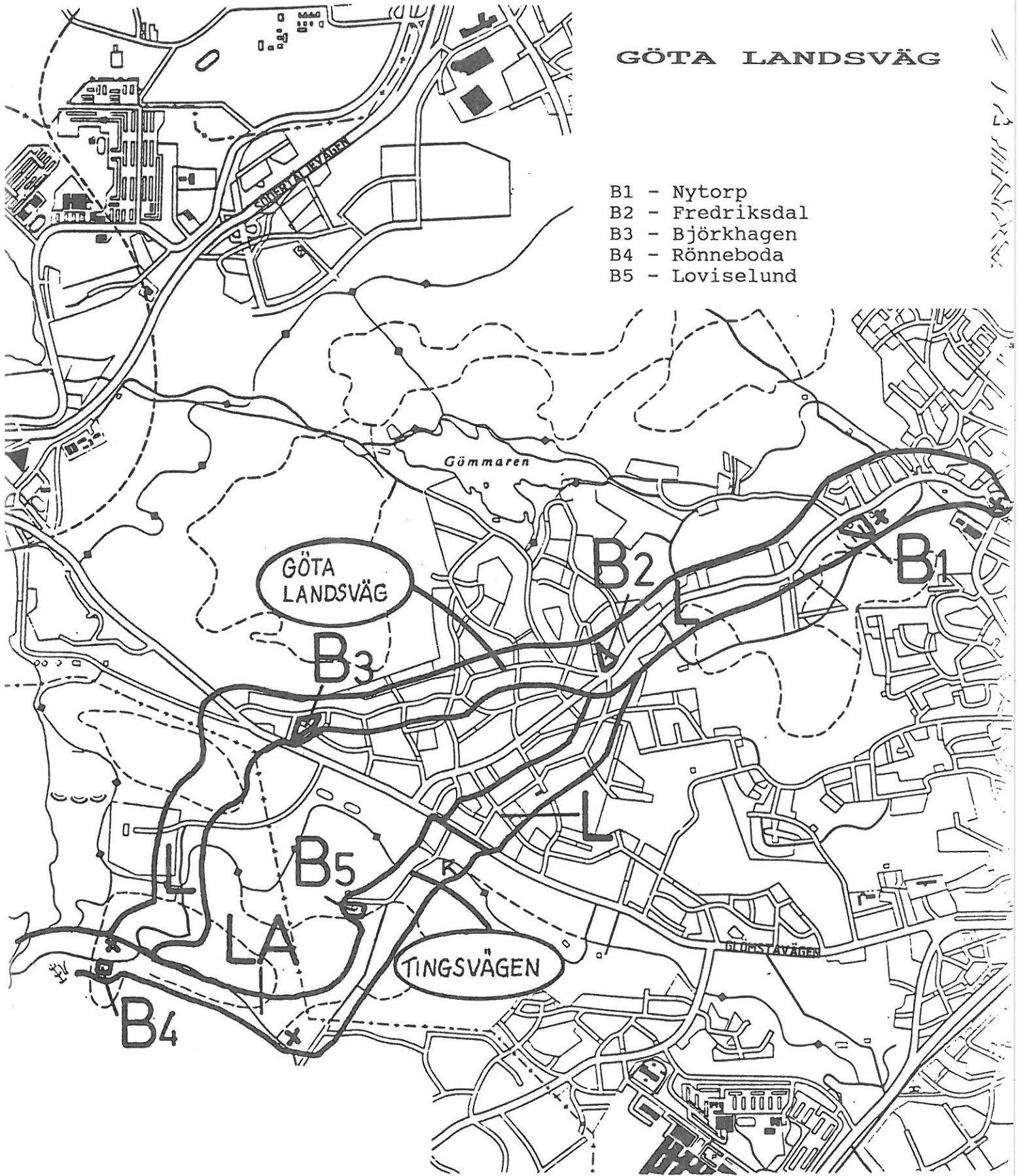
Nytorp

Nytorp (Smörpundet), tidigare torp under Vista, ligger i en kurva nära Källbrinks idrottsplats. Bostadshuset är timrat med rödfärgad panel och vita snickerier. Fönstren är moderna. Sadeltaket är täckt med enkupigt tegel. En fd ladugård har delvis timrad stomme och plåttäckt tak på åsar. På tomten finns ytterligare ett uthus och en sommarstuga.

Längs vägen ligger också småbruket Källvik och strax söder därom platsen för Kästa Dammhof - en säteribyggnad som uppfördes i början av 1700-talet. Här ligger nu ett fd svineri. Av Kästa Dammhof återstår tomten och resterna efter ett par ruddammar.

GÖTA LANDSVÄG

- B1 - Nytorp
- B2 - Fredriksdal
- B3 - Björkhagen
- B4 - Rönneboda
- B5 - Loviselund

Försvunna torp

Jeriko under Vista, Källbrink och Milsten under Fullersta är numera borta. Torpet Häggsta under Alby revs i samband med att S:t Botvids kyrkogård anlades.

Kulturhistorisk bedömning

Huddinge kommun har stora delar av ett intressant äldre vägnät inom sina gränser. Det rör sig inte om vilka vägar som helst utan om Stockholms utfart mot kontinenten - Göta landsväg. Gamla Stockholmsvägen och Häggstavägen skall inte rätas ut ytterligare - de förlorar då sin karaktär.

Värdefulla är också de torpmiljöer som ligger längs vägen, Björkhagen, Fredriksdal och Nytorp. Det är också viktigt att vegetationen och terrängen på ömse sidor vägen bevaras. Söder om Glömstavägen löper vägen delvis genom skogsterräng på samma sätt som den gjort i äldre tider.

Områdesavgränsning

Norr om Glömstavägen

Områdesavgränsningen innefattar en rad fastigheter på var sida vägen. Torpen Björkhagen, Fredriksdal och Nytorp har särgränsats.

Söder om Glömstavägen

Ett skogsparti på var sida vägen har tagits med i avgränsningen. Avgränsningen följer topografin.

Ambitionsnivå:

Hela området: L

Nytorp, Fredriksdal och Björkhagen: B

Förslag till säkerställande

Norr om Glömstavägen: säkerställandet sker i planläggning/alt. områdesbestämmelser.

Söder om Glömstavägen: säkerställandet sker genom områdesbestämmelser.

I Botkyrka kommun är Göta Landsväg markerad som fornlämning (raä 350). Inom Stockholms kommun finns en drygt 700 meter lång sträcka som registrerats som fornlämning.

Nytorp - torp under Vistaberg.

Historik

Den avgränsade vägsträckan utgjorde under 1600-talet en del av Göta landsväg, som förband Stockholm med södra Sverige.

Tidigare följde infarten mot Stockholm den gamla tingsvägen från 1000-talet (se område Tingsvägen). I början av 1600-talet lades så vägen om mellan Fredriksdal och Rönneboda. Under den svenska stormaktstiden kom ökade krav på komfortabla transportmöjligheter och man drog en ny väg över Fittjanäset ca 1660.

Torpet Källbrink låg vid nuvarande fastigheten Källbrink 1:9, Gamla Stockholmsvägen 30. Den gamla sockenvägen via Huddinge kyrka (nuvarande Källbrinksvägen) möter här Göta landsväg. En källa fanns vid väggkanten. Här brukade militären, enligt traditionen, vattna sina hästar. Kiellbrink nämns första gången 1716. Torpet brann ner fullständigt i slutet av 1800-talet, men återuppbyggdes på 1920-talet.

Kommentarer

Skisserade utbyggnadsplaner

Vid flera tillfällen har en uträtning av den mycket kurviga Gamla Stockholmsvägen diskuterats. Häggstavägen har också varit aktuell för uträtning.

Riktlinjer

Om en ny tillfartsväg till Flottsbro byggs kan Häggstavägen stängas av för genomfartstrafik. Då behöver den inte heller rätas ut. Även sträckan mellan Glömstavägen och Källbrink bör stängas av för genomfartstrafik.

De kvarvarande torpmiljöerna skall bevaras och skyltas. Torpgrunder efter försvunna torp skyltas.

En zon med vegetation på båda sidor om Gamla Stockholmsvägen bör bevaras orörd.

Även villa- och sommarstugebebyggelsen från 1900-talets början är en värdefull del av miljön, och bör i största möjliga utsträckning finnas kvar och bevara sin tidstypiska karaktär.

Om nybyggnation skall ske i anslutning till Gamla Stockholmsvägen bör denna bebyggelse placeras i skydd av vegetation. De eventuella nya områdena norr om vägen bör få tillfartsvägar som vätter åt norr, alltså inte ner mot Gamla Stockholmsvägen. På motsvarande sätt bör nytillkommande bebyggelse söder om Gamla Stockholmsvägen få tillfarter söderifrån.

Det öppna landskapet vid fd Kästa Damnhof (Källvik) bör vårdas och man bör sätta upp en skylt som berättar historien om den försvunna sätesgården.

Göta landsväg = Gamla Stockholmsvägen i korsningen Gustav Adolfsvägen.

5.

SNICKARKROGEN

Kulturmiljöbeskrivning

Mitt emot Vårby källa, invid E 4:an ligger Snickarkrogen i en trädgård omgiven av staket. Nu, liksom under 1600-talet, är vägen Stockholms utfart mot kontinenten. Vägens sträckning har ändrats flera gånger, men norr om krogen finns fortfarande en imponerande vägbank av huggen sten kvar. Denna vägbank över Gömmarbäcksravinen är en rest av sträckningen från 1840-talet.

Snickarkrogen har genomgått flera ombyggnader. Den är uppförd i timmer i en våning med inredd vind. Fasaden är klädd med rödfärgad lockpanel. Det brutna taket med valmade gavelspetsar är täckt med enkupigt tegel. Taket kröns av två utkragade skorstenar.

Bakom Snickarkrogen växer granskog av ovanligt hög ålder. Idag är miljön mycket störd av E4:n.

Kulturhistorisk bedömning

Snickarkrogen visar på betydelsen av ett vägnät med rötterna i 1600-talet.

Byggnad och närmiljö bör bevaras och vårdas.

Områdesavgränsning

Avgränsningen i Huddinge kulturmiljöinventering har utvidgats. Syftet är att skydda vägbanken - den rest av Göta landsvägs sträckning från 1840-talet som ännu finns kvar.

Ambitionsnivå:

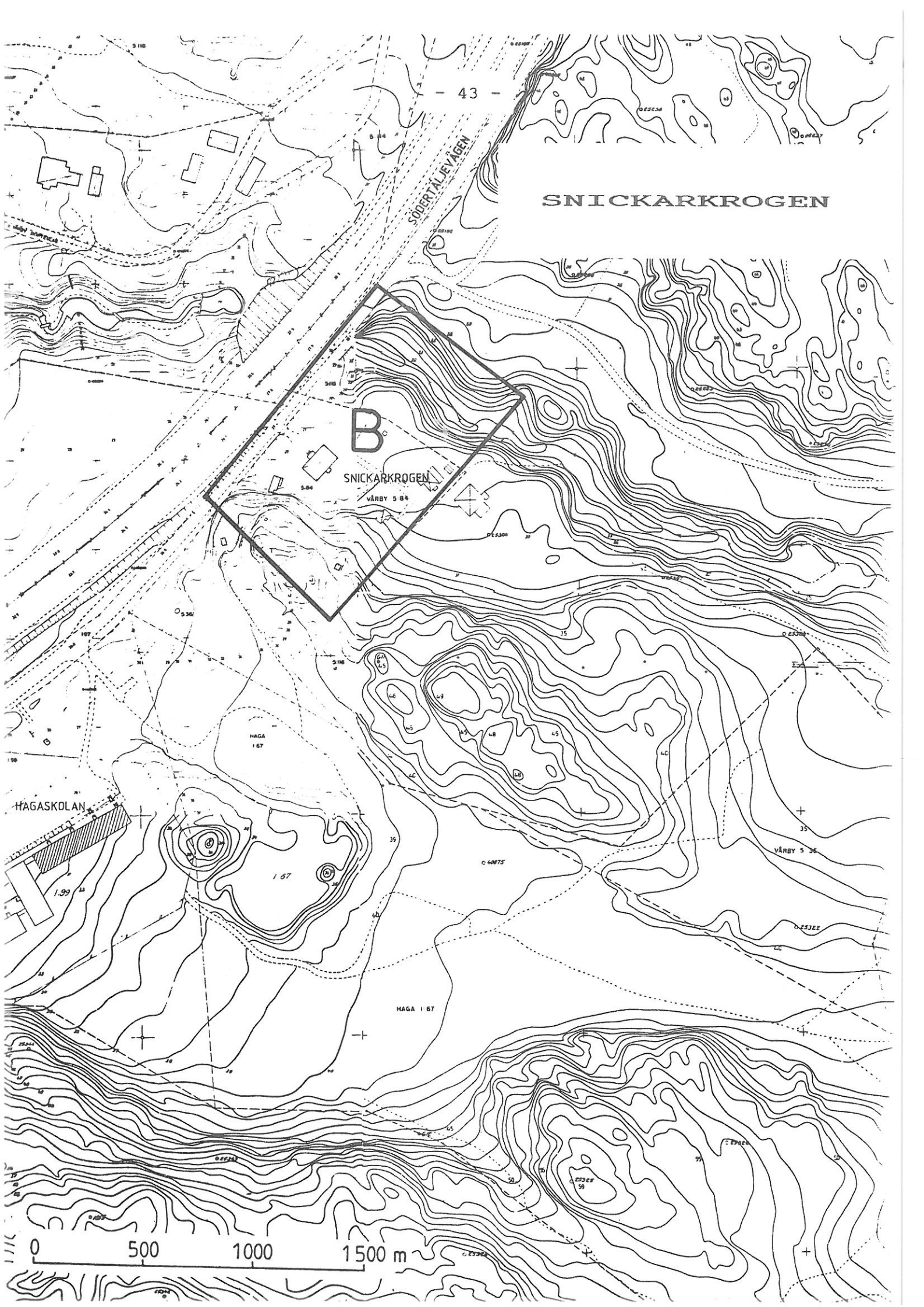
Hela området: B

Förslag till säkerställande

Säkerställandet kan ske genom att Görmmarområdet blir naturvårdsområde. Alternativet är områdesbestämmelser.

Historik

På 1670-talet gick Göta Landsväg förbi Vårby källa och här låg den första Snickarkrogen. Stället var bostad för snickaren vid Vårby. Från 1669 när den nya vägen mellan Vårby och Stockholm byggdes benämns Snickartorpet krog. På 1840-talet drogs vägen om till det läge den har idag och vid 1800-talets mitt byggs Nya Snickarkrogen mittemot Vårby källa (karta 1861). 1891 - 1901 fungerade Snickarkrogen som skola och övergick sedan i privat ägo.

43

SNICKARKROGEN

B

SNICKARKROGEN

VÄRBY 5 84

HAGASKOLAN

HAGA 1 67

HAGA 1 67

VÄRBY 5 36

0 500 1000 1500 m

Kommentarer

Skisserade utbyggnadsplaner

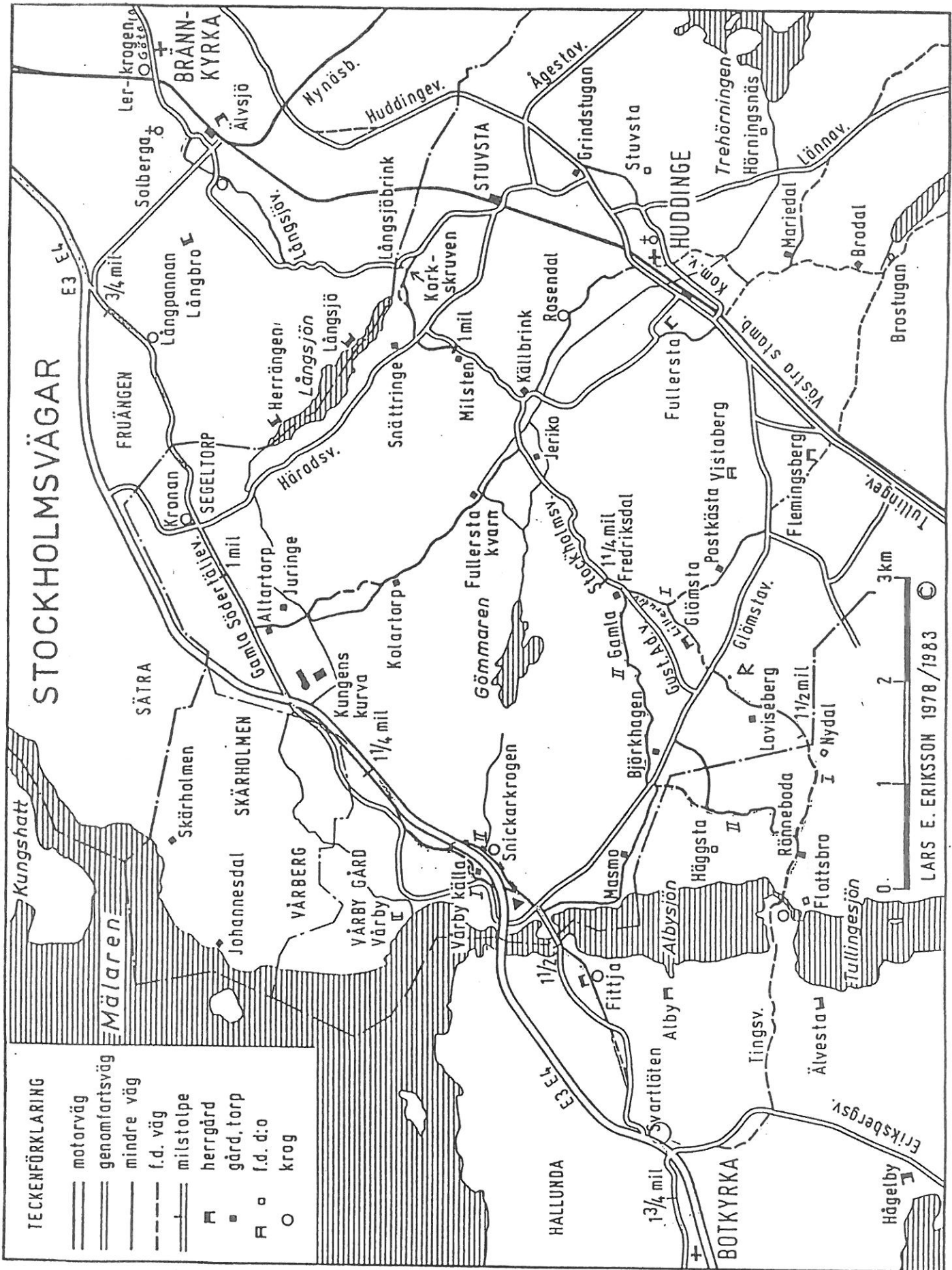
Eventuellt kan en snabbspårväg komma att dras förbi Snickarkrogen.

Riktlinjer

Man har diskuterat olika användningsområden för Snickarkrogen. Ett förslag är att man här inrättar ett kultur-naturum med information om natur och kultur i Gömmarområdet.

Snickarkrogen från mitten av 1800-talet.

STOCKHOLMSVÄGAR

TECKENFÖRKLARING

- motorväg
- genomfartsväg
- mindre väg
- f.d. väg
- milstolpe
- herrgård
- gård, torp
- f.d. d:o
- krog

STOCKHOLMSVÄGAR
genom nordvästra
Huddinge mot Södertälje

Dat.	83-01-23
Ril.	LE
Konstr.	LE
	©
Skala.	1:50 000

LARS E. ERIKSSON 1978/1983

6.

JURINGE GÅRD

Kulturmiljöbeskrivning

Juringe gård är belägen i ett villaområde. Huvudbyggnaden i sen empirestil ligger på en höjd. Den är uppförd i reveterat timmer i två våningar omkring 1840. Byggnaden är starkt förfallen. Sydost om huvudbyggnaden finns ett timrat magasin som nyligen inretts till kontor. I anslutning till gården finns en vanvårdad park och ett mindre gravfält bestående av en hög och fyra runda stensättningar (raä 2). Öster om gårdstomten står ladugården, nu använd som stall, och en till hälften raserad förrådsbyggnad. Norr om gården finns öppna fält, använda som beteshagar för hästar. Söder om gården sträcker sig gammal kulturmark bort mot torpet Väderluven och skogsbrynet. På övriga sidor är gården omgiven av villabebyggelse. Väderluven är idag om- och tillbyggt och ligger invid ett grustag.

Kulturhistorisk bedömning

Juringe med närmiljö har ett avgjort kulturhistoriskt intresse. Det är viktigt att så mycket som möjligt av de öppna ytorna bibehålls. Ännu finns det öppna ytor norr och söder om gården som gör det möjligt att uppleva gården i sitt rätta sammanhang. Odlingslandskapet, torpet och skogen är en del av detta sammanhang. Från magasinet har man en fin utblick över de öppna ytorna mot torpet Väderluven och skogsbrynet. Trots den sargade miljön vid Väderluven är torpet en viktig del av miljön vid Juringe gård.

Områdesavgränsning

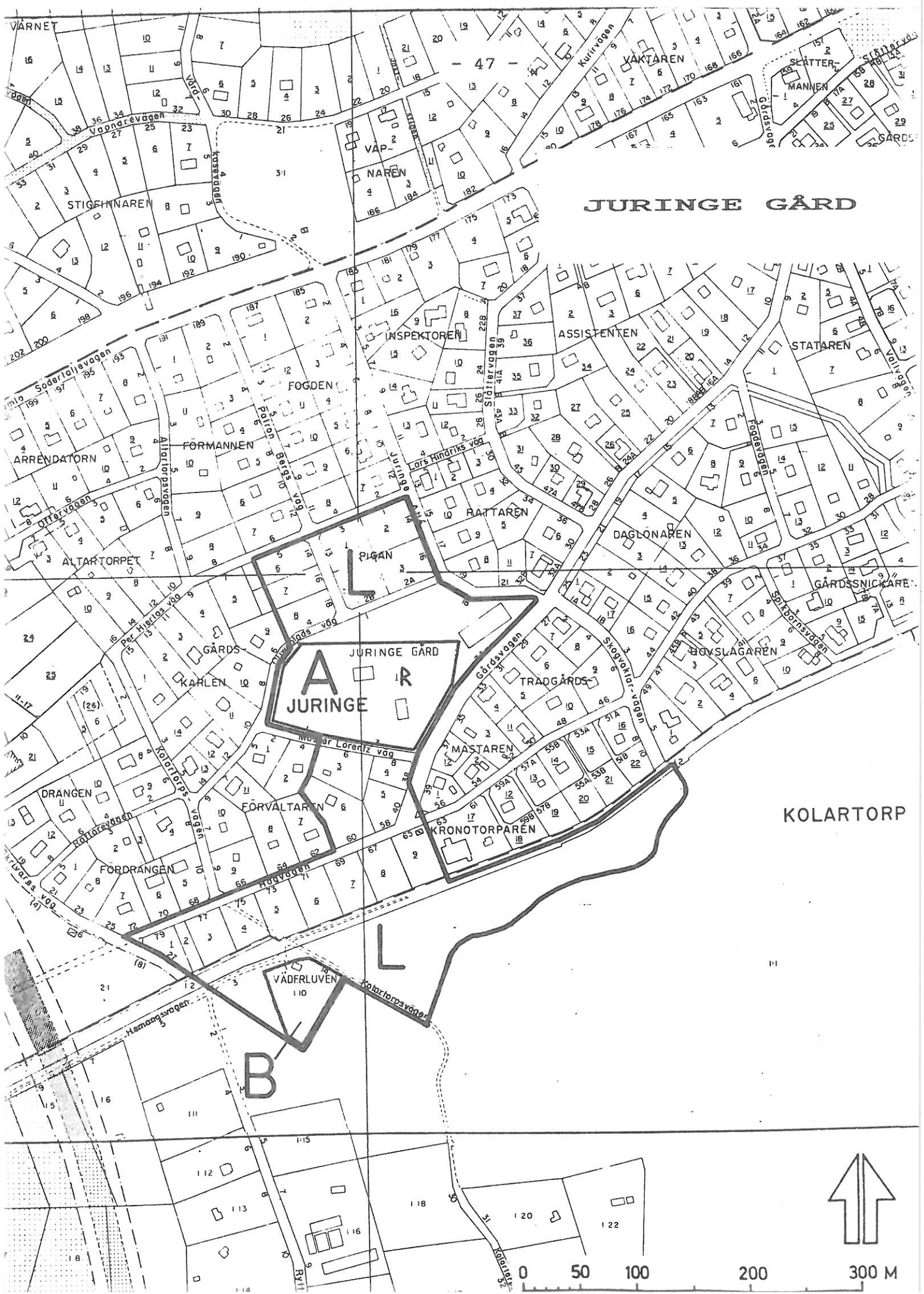
Området har tidigare avgränsats i Kulturmiljöinventeringen 1986. Skyddsområdet A kring Juringe gård har utökats till att omfatta även trädgården väster om gården fram till Oliweblads väg. Avgränsningen L har utökats med ett landskapsparti söder om gården, torpet Väderluven (B) samt ett öppet landskap som sträcker sig från torpet mot nordost.

Ambitionsnivå:

Juringe gård och trädgård: A

Väderluven: B

Övrigt: L

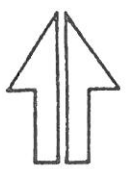

JURINGE GÅRD

A
JURINGE
R

B

KOLARTORP

0 50 100 200 300 M

Förslag till säkerställande

Säkerställandet sker i detaljplanläggningen.

Historik

Namnet Juringe förekommer första gången 1538 som ett torp under Vårby. Gravfälten i området talar för att bebyggelsen etablerats senast under yngre järnåldern. Ursprungligen låg gården ca 500 m söder om den nuvarande platsen (se område Långängen - gamla Juringe). I en värdering av Vårby 1867 omnämns en "logbygning av timmer under halmtak, 30 alnar 6 tum lång, 10 alnar bred och 14 hvarf hög. Gården frånsåldes och började styckas på 1920-talet.

Kommentarer

Skisserade utbyggnadsplaner

Mangårdsbyggnaden skall eventuellt byggas om till värdshus. Runtom planeras bostäder.

Riktlinjer

Mangårdsbyggnad och park bör restaureras pietetsfullt.

Öppenheten och sambanden i den ursprungliga miljön bör bevaras.

Juringe gård med omgivningar.

7. LÅNGÄNGEN - GAMLA JURINGE

Kulturmiljöbeskrivning

Området består av åkermark varvat med betesmark som inte längre brukas. I östra delen ligger Långängens bollplan. Marken har tillhört Juringe, en gård som låg under Vårby. Den ursprungliga gårdsplatsen låg i nordvästra delen av området, vid Kolartorpsvägen. Här finns också ett gravfält bestående av sju rundastensättningar från yngre järnåldern (raä 3).

Från Kolartorpsvägen har man en fin utblick över ängen mot öster. Kommer man från andra hållet och tittar väster ut störs landskapet av en nybyggd lagerlokal. Väster om det avgränsade området byggs en mängd kontor och dylikt inom Kungens Kurva arbetsområde.

Kulturhistorisk bedömning

I anslutning till det starkt expansiva området Kungens Kurva finns ännu rester av ett öppet kulturlandskap - gamla Juringe tomt och fornlämningar. Det faktum att omgivningen är stadd i snabb förändring gör de kulturhistoriska lämningarna extra värdefulla och sårbara. Kulturlandskapet tjänar även som en mjuk övergång till Gömmarens friluftsområde. Odlingslandskapet är av ett sådant kulturhistoriskt intresse att tillkommande bebyggelse måste anpassas till landskapets förutsättningar.

Områdesavgränsning

Avgränsningen i kulturmiljöinventeringen 1986 har utökats med två mindre partier i norr och söder. Syftet är att få med hela inägomarken så som den avgränsats på 1703 års karta.

Ambitionsnivå:

Hela området: L

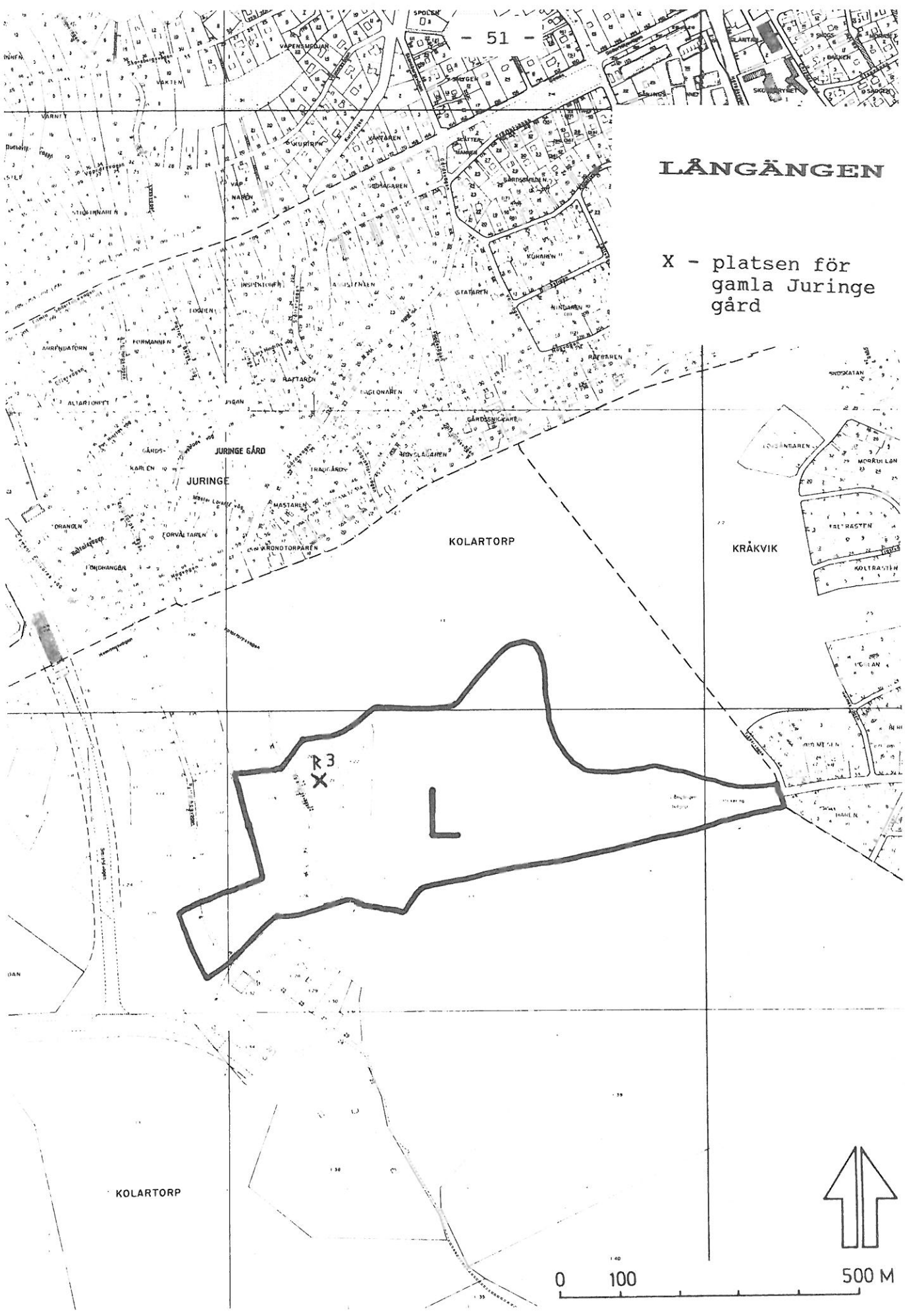
Förslag till säkerställande

Säkerställandet kan ske genom att Gömmarområdet blir naturvårdsområde. Alternativet är områdesbestämmelser

En skötselplan bör upprättas för Långängen.

LÄNGÄNGEN

X - platsen för gamla Juringe gård

KOLARTORP

0 100

500 M

Historik

Juringe omnämns första gången 1538 (Wringe) som ett torp under Vårby. Juringe gamla gårdstomt låg i den nordvästra delen av ängen, invid Kolartorpsvägen, c:a 500 meter söder om nuvarande Juringe gård. Namnformen och ett närbeläget gravfält från yngre järnåldern bestående av sju runda stensättningar (raä 3) talar för att här fanns en gård redan under förhistorisk tid. På en lantmäteriakt från 1703 ligger Juringe ännu kvar i sitt äldre läge. Juringe bestod 1703 av ett hemman om 2/3 mantal. Jordbruksmarken var fördelad på två gårdar - åkern låg i tvåsåde.

Ett område söder om västra gårdet kallas Hemängen på en laga skiftesakt från 1908. Det tycks ha varit ängsmark även i början av 1700-talet. De västra delarna tas nu i anspråk av Smistavägen och nyexploateringar. Det östra gårdet ingår i det område som avgränsats i kulturmiljöinventeringen 1986. Däri ingår också kulturmarken i dalgångens fortsättning mot Kråkvik. Denna del har förmodligen tagits i bruk under 1800-talet.

En brand skall ha ödelagt det gamla Juringe i början av 1800-talet. Därefter sammanslogs Smista och Juringe och den nuvarande tvåvånings manbyggnaden uppfördes.

Kommentar

Skisserade utbyggnadsplaner

Vid Kungens Kurva är exploateringsgraden hög. Det öppna landskapet är hotat.

Som ersättning för ridstallet vid Juringe gård har diskuterats att lokalisera en ny ridanläggning till trakten av Kolartorpsvägen.

Riktlinjer

När området kring Kungens kurva detaljplaneläggs bör Långängen läggas ut som parkmark - ett närrekreationsområde för de som arbetar vid Kungens kurva.

En skötselplan bör upprättas för Långängen.

Långängen österut.

8 .

KOLARTORP

Kulturmiljöbeskrivning

Kolartorp är beläget ett stycke in i Gömmarskogen nära Kungens Kurva. Torpet är välbevarat, timrat och klätt med rödmålad panel och vita snickerier. Till torpet hör en lada som kan vara från 1700-talet. På en höjd bakom torpet ligger en villa från 1900-talets början. Tomten är väl tilltagen och bevuxen med lövträd. Väster om bebyggelsen utbreder sig Kolartorpsängen.

Kulturhistorisk bedömning

Kolartorpet med uthus och villan samt ängsmarken är en välvårdad småbrukarmiljö med stort kulturhistoriskt värde

Områdesavgränsning

Avgränsningen omfattar miljön kring torpet och det öppna landskapet sydväst härom.

Ambitionsnivå:

Torpet och kulturlandskapet: LA

Förslag till säkerställande

Säkerställandet kan ske genom att Gömmarområdet blir naturvårdsområde. Alternativet är områdesbestämmelser. En skötselplan bör upprättas.

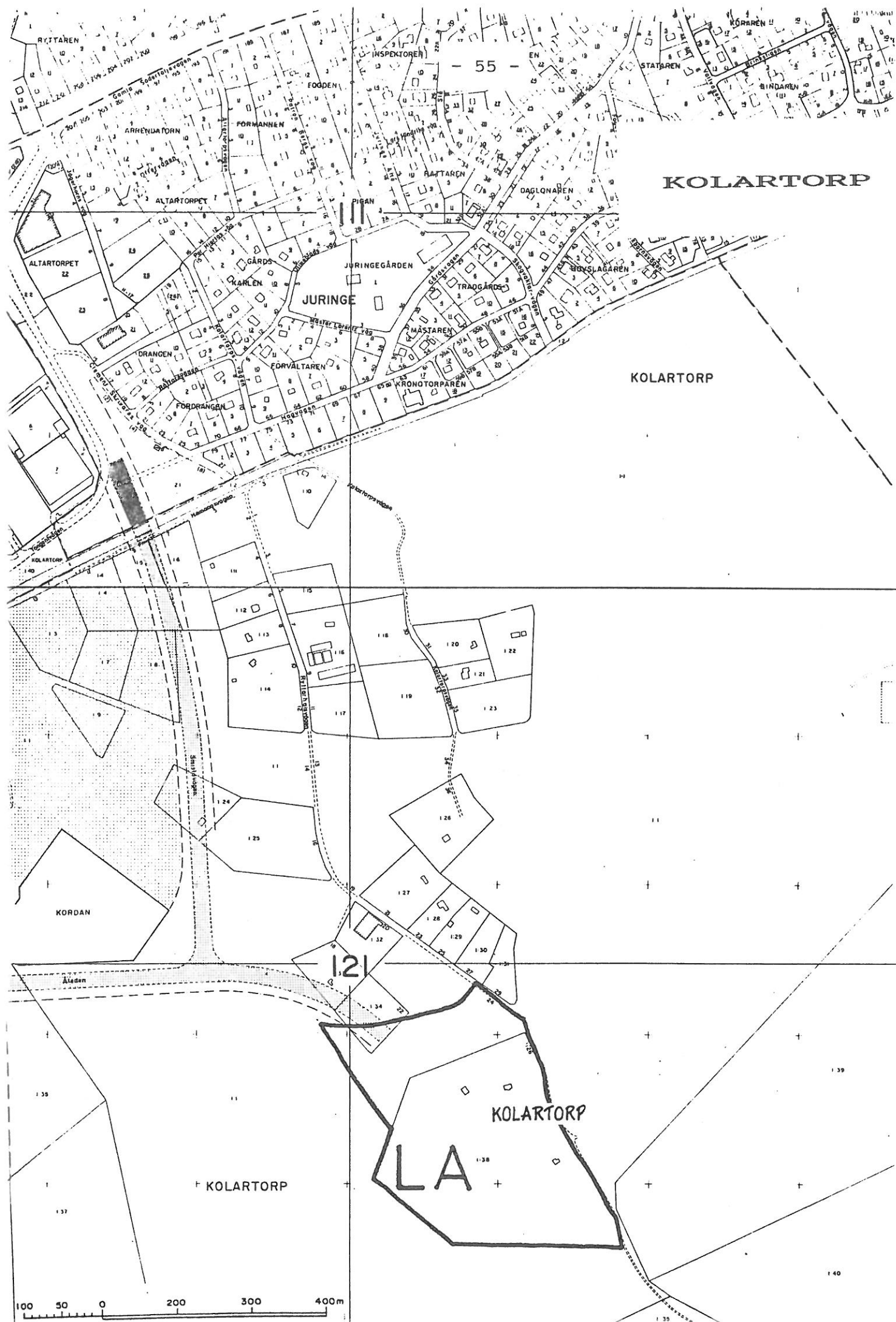
Historik

Kolartorp låg under Vårby gård. Som namnet antyder bör en kolare ha bebott torpet, men det har också varit ryttarboställe under Vårby. Man bör kunna hitta kolbottnar efter milor och tjärdalar i skogen. I en lantmäteriförrättning från början av 1700-talet noteras att Kolartorp avkastar åtta sommarlass hö, vilket tycks vara en medelgod avkastning jämfört med övriga torp under Vårby. Inget antecknas om åkern. Förmodligen var åkerarealen försumbar.

Kommentarer

Skisserade utbyggnadsplaner

Tidigare fanns planer på att dra den sk. Åleden från Kungens kurva via Kolartorp och Fullersta kvarn till centrala Huddinge. Utbyggnad är för närvarande ej aktuell.

Riktlinjer

Kolartorp och ångsmarken kring torpet bör säkras för framtiden. Ången bör hävdas på traditionellt sätt.

Såväl Fullersta kvarn som Kolartorp är vad man skulle kunna kalla "portar till utmarken" - till friluftsområdet Gömmaren. Båda ligger i utlöpare till bördiga sprickdalar. Men torparna i Fullersta kvarn och Kolartorp har inte i första hand varit jordbrukare, utan mjölnare respektive kolare. Här har man en utmärkt möjlighet att visa på torparens/mjölnarens/kolarens tillvaro. Vid torpen bör man sätta upp skyltar med historik. Om kommunen köper Kolartorp (alt Snickarkrogen) kan man här inrätta ett kultur- och naturrum med information om Gömmarområdet, om skogen, vad man kan utvinna ur skogen, hur man bygger en mila och en tjärdal, om olika kvarntyper m.m.

Kolartorp - torp under Vårby.

Ängen vid Kolartorp.

9. FULLERSTA KVARN

Kulturmiljöbeskrivning

Från Huddinge station sträcker sig en sprickdal via Källbrink mot nordväst. Längs dalen löper den smala grusvägen mot Fullersta kvarn. Kvarnen låg vid vägens slut på en liten bergknalle. Idag återstår kvarnfundamentet av gråsten (raå 216) och kvarntorpet. Invid torpet finns ännu ett öppet landskap som sträcker sig mot nordost. Ovanför kvarnlämningarna ligger en numera igenvuxen damm. Via dammen rinner den bäck som försörjt kvarnen. Bäckens fall på 4-5 meter. Över bäcken leder en bro av gråsten och tegel.

Kvarntorpet är timrat och fasaden är täckt med rödfärgad stående locklistpanel. Knutar och foder är vitmålade. Fönstren är utbytta och huset har byggts till åt öster. På tomten finns också två bodar, källare med lillstuga samt två husgrunder efter ladugård och ett svinhus.

I hållar invid dammen finns ett antal minnesinskrifter, t.ex "Farväl du kära fosterland 1872" (raå 176) inristat av en mjölnardräng som for till Amerika.

Söder om kvarntorpet har elverket uppfört en byggnad i tegel. Den används dock ej idag. Vid vägen fram mot Fullersta kvarn ligger fastigheten Bergholm på en kulle i dalsänkan. Byggnaden är timrad, klädd med rödmålade locklistpanel och vitmålade snickerier. På tomten finns också en lillstuga.

Kulturhistorisk bedömning

Kvarnlämningarna, torpet, det öppna landskapet och kvarnvägen ner till Gamla Stockholmsvägen är en väl sammanhållen miljö av stort kulturhistoriskt värde.

Områdesavgränsning

Den gamla kvarnvägen ner till Stockholmsvägen och kulturmarken runt torpet har givits beteckningen L. I förhållande till den tidigare avgränsningen i kulturmiljöinventeringen har en större del av kulturmarken i nord-nordost tagits med. Området med beteckningen B har utökats till att omfatta även kvarndammen.

Ambitionsnivå:

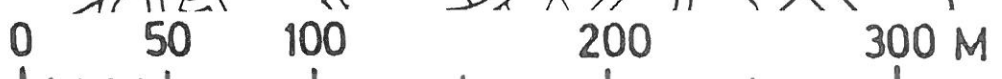
Fullersta kvarngrund, torp och dammar: B

Kulturlandskapet och vägen ned mot Gamla Stockholmsvägen: L

59

FULLERSTA KVARN

B
L
216
K
K 176

Förslag till säkerställande

Bevarandet kan säkerställas genom att Gömmarområdet blir naturvårdsområde. Alternativet är områdesbestämmelser.

Kvarnlämningen (raä 216) och minnesinskriften (raä 176) är fornlämningar skyddade enligt lag.

Historik

Kvarnen finns omnämnd i ett fastebrev 1674 och därefter i jordeböcker och mantalslängder under 1700- och 1800-talen. Kvarnstället omfattade $\frac{1}{2}$ mantal, vilket var relativt mycket. Kvarnen fanns kvar till åtminstone 1890-talet då den finns markerad på den reviderade kommunkartan. Kvarndriften upphörde omkring sekelskiftet. På 1930-talet var Fullersta kvarn ett småbruk.

Förmodligen har kvarnen haft ett överfallshjul. Om kvarnen haft medeltida föregångare har de troligen drivits av skvalthjul - en enkel konstruktion. Se figur 1 och 2.

Kommentar

Skisserade utbyggnadsplaner

Tidigare fanns planer på att dra den s k Åleden genom Gömmarområdet, i dalgången mellan Kolartorp och Fullersta kvarn.

Riktlinjer

Kulturmarken bör hävdas. Ett åtgärdsprogram för restaurering av kvarngrund och dammar bör upprättas. Dammarna är idag kraftigt igenväxta. Elverkets byggnad används ej och kan rivas. Kvarntorpet bör vårdas med traditionella material och färger så att dess karaktär bibehålls.

Såväl Fullersta kvarn som Kolartorp är "portar till utmarken" - till friluftsområdet Gömmaren. Båda ligger i utlöpare till bördiga sprickdalar. Men torparna i Fullersta kvarn och Kolartorp har inte i första hand varit jordbrukare, utan mjölnare respektive kolare. Här har man en utmärkt möjlighet att visa på torparens/mjölnarens/kolarens tillvaro. Vid torpen bör man sätta upp skyltar med historik.

Figur 1 och 2.

Kvarndammen vid Fullersta kvarn.

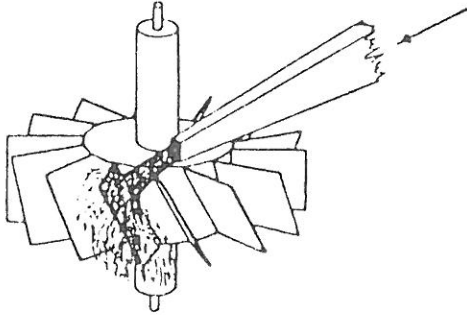

Fig 1. Skvalthjul med hastig gång.

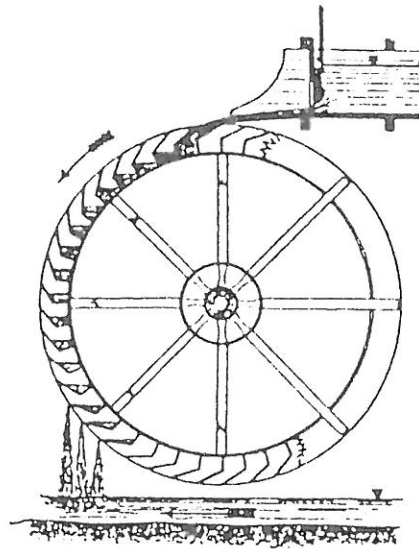
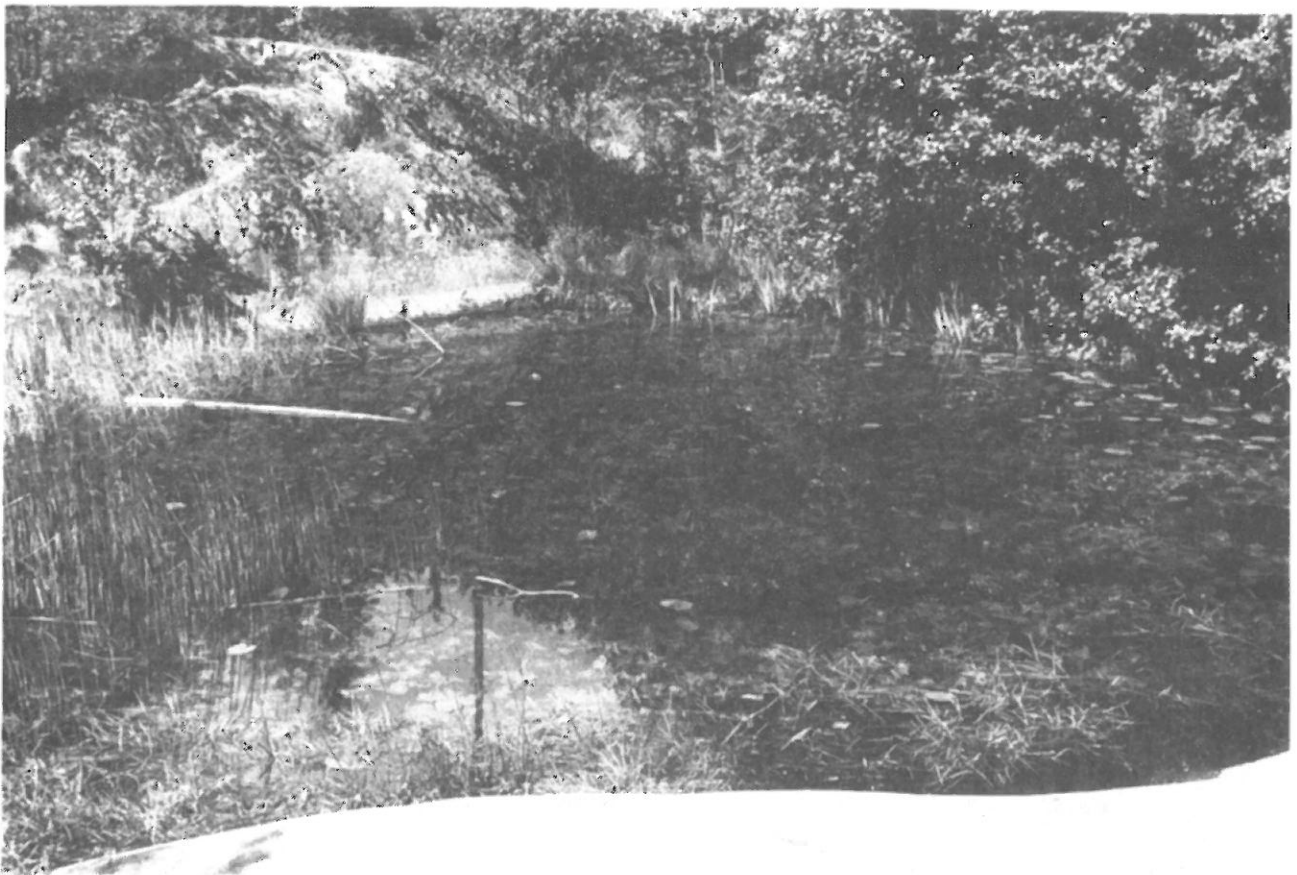

Fig 2. Överfallshjul med långsam gång, verkan genom tyngd.

DE RIKSANTIKVARIETÄMNELEKONSTENS HISTORISKA MUSEUM. MÅSFÖREL. 1922.1

Kvarndammen vid Fullersta kvarn.

10.

GÖMMAREN

Kulturmiljöbeskrivning

Området runt sjön Gömmaren blev attraktivt för fritidsbebyggelse när Glömsta började styckas på 20-talet. Området runt Gömmaren är tillrinningsområde för sjön. I öster avvattnas sjön via den å som rinner förbi Fullersta kvarn och Fullersta gård. Vid södra stranden ligger Gömmartorp, tidigare kallat Loviselund.

Norr om vattendelaren har endast sommarstugebebyggelse tillåtits. Små hus på stora tomter vid slingrande skogsvägar har givit området dess alldeles speciella karaktär. Söder om sjön finner vi en mängd välbevarade små sommarstugor särskilt från perioden 1930-1950. Ned mot Gamla Stockholmsvägen glesnar skogen och bebyggelsen blir mer villabetonad med anlagda trädgårdar.

Gömmartorp har timrad stomme. Fasaden är klädd med rödfärgad panel, vita snickerier och gröna fönsterluckor. Sadeltaket är täckt med enkupigt tegel. Huset har en modern tillbyggnad mot sjön. Tomten är stor och rymmer också en källare och några uthus.

Kulturhistorisk bedömning

Gömmaren utgör en kombination av kultur- och naturmiljö av högt värde. Av bebyggelsen är naturligtvis Gömmartorp av särskilt intresse.

Området karaktäriseras av fritidsbebyggelse, med små hus på stora tomter vid slingrande skogsvägar. Denna struktur bör bibehållas. Även den anspråkslösa sommarstugebebyggelsen har ett kulturhistoriskt värde.

Områdesavgränsning

Avgränsningen syftar till att inringa området med fritidsbebyggelse på naturtomter. Avgränsningen sammanfaller delvis med byggnadsplanen från år 1950. Gömmartorp har särgränsats.

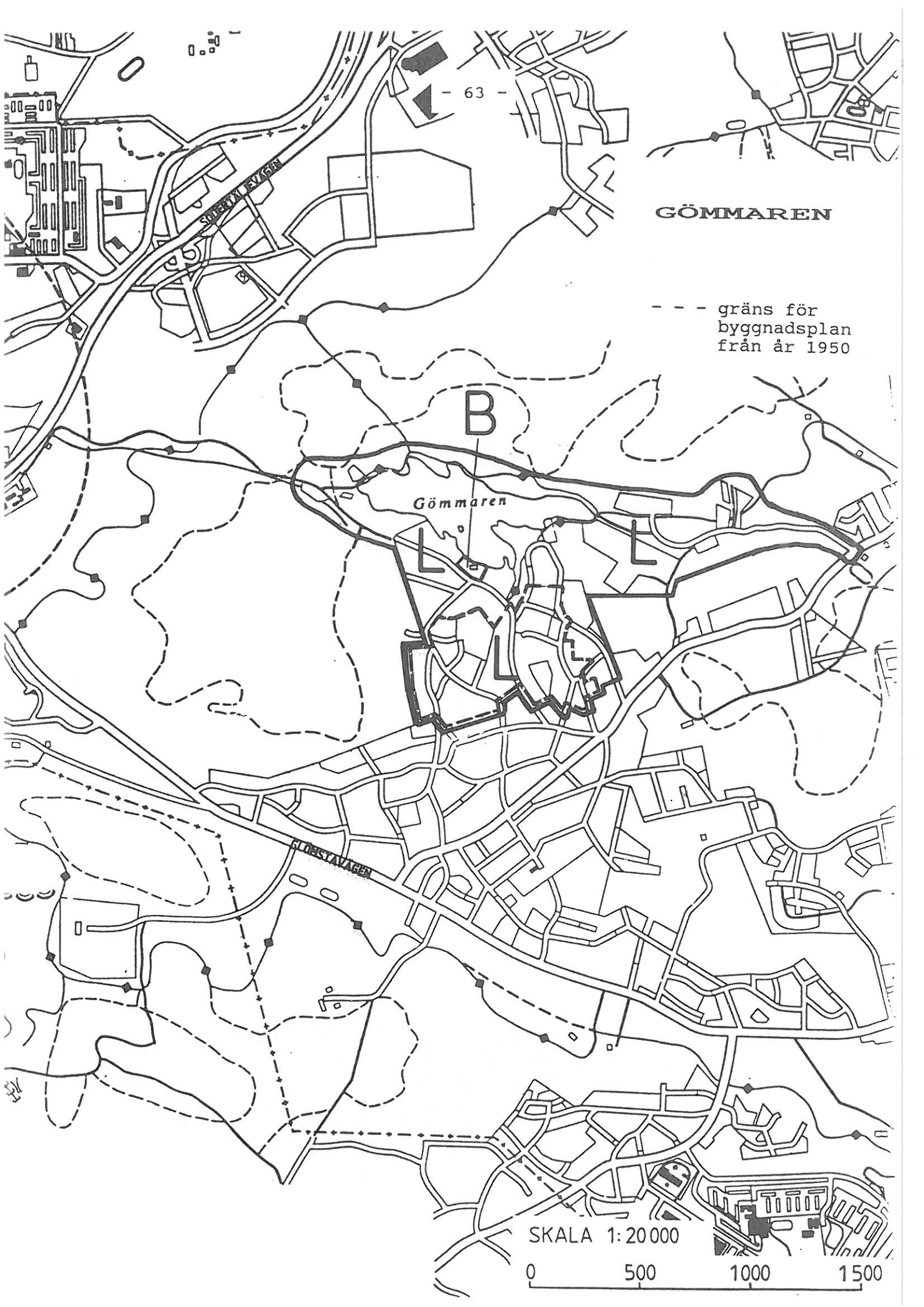
Ambitionsnivå:

Hela området: L

Gömmartorp: B

Förslag till säkerställande

Säkerställandet kan för delar av området ske genom att Gömmarområdet blir naturvårdsområde. Alternativet är områdesbestämmelser, där bebyggelsens yta och utformning regleras.

GÖMMAREN

--- gräns för
byggnadsplan
från år 1950

B

Gömmaren

L

L

GÖMMAREN
GÖMMAREN

SKALA 1:20 000

0 500 1000 1500

Historik

Namnet Gömmaren finns belagt från 1700-talet och syftar troligen på sjöns undanskymda läge.

Kommentar

Riktlinjer

För att bevara områdets egenart bör ingen ny bebyggelse eller anläggningar för friluftslivet tillkomma vid området närmast sjön.

Inom avgränsat område bör endast enstaka kompletterande sommarstugebebyggelse tillåtas med en största byggnadsyta om 25-35 m².

Sjön Gömmaren med Gömmartorp i förgrunden.

Tidigare bebyggelsinventeringar

Sammanställning av inventeringar utförda 1970 av Hans Rehnberg och 1982 av Ann-Sofie Nygren.

Vistabergs gård

Inventerad 1970

Inget återstår idag av Vistabergs gård. I början av 1970-talet beskrivs den som 1,5 våning hög med tre separata källare under. Grund av svartmålad gråsten. Stomme av liggande timmer. Reverterat med spiktegelplattor, vassmattor och järntrådväv. Puts i flera lager. Underst slät rosa puts, överst gul spritputs. Sadeltak med enkupigt tegel. Frontespiser åt norr och söder. Två skortenaar på nocken. Byggnaden har troligen genomgått en kraftig renovering vid sekelskiftet. Vid inventeringstillfället var huset i mycket dåligt skick. Tomten finns kvar obebyggd. Norr om tomten ligger en imponerade ladugårdsgrund från slutet av 1800-talet.

Bergtorp

Inventerat 1982

Grund av huggen sten. Timrad stomme klädd med rödfärgad locklistpanel. Vita snickerier. Sadeltak med tvåkupigt tegel. Utbyggt åt norr. På tomten finns tre uthus. Stor tomt med fruktträd och ängsmark. Vid entrén till fastigheten finns en portal uppförd i tegel.

Postkåsta

Inventerat 1982

Postkåsta ligger i skydd av bergknallar. Grund av gråsten och betong. Stomme av liggtimmer. Reverterat och putsat i gult. Sadeltak med rött betongtegel. Kraftigt ombyggt, tilläggsisolerat, bytta fönster m m.

Glömsta gård

Inventerad 1982

Putsad grund av gråsten och tegel. I grunden finns tre tunnvalv av tegel. Huset är tillbyggt åt norr med en köksavdelning. Stomme av liggtimmer med vitmålade utknutar. Fsaden klädd med gulmålad locklistpanel. Åt öster en inbyggd glasveranda med balkong. Fönster av olika typer. Valmat mansardtak täckt med enkupigt tegel. Två putsade tegelskorstenar. Sexdelad plan, kraftigt ombyggt.

Södra flygeln. Brann i slutet av 60-talet. Grund av gråsten. Stomme av liggtimmer med utknutar. Fasaden klädd med gulmålad locklistpanel. Vita snickerier. Sadeltak med enkupigt tegel.

Norra flygeln. Norra flygeln uppfördes 1981 och ersatte då ett uthus. Regelverk. Fasaden klädd med gulmålad locklistpanel. Sadeltak med enkupigt tegel. Dessutom finns en bod.

Glömsta fritidsgård. Grund av gråsten. Stomme av liggtimmer med utknutar. Tillbyggt i vinkel. Klädd med rödmålad bred lockpanel. Vita snickerier. Åstak med tvåkupigt tegel. Enligt Rehnberg (1970) kan det ursprungliga timmerhuset vara hitflyttat.

Björkhagen

Inventerat 1982

Grund av gråsten och betong. Timrad stomme klädd med rödfärgad locklistpanel. Vita snickerier. Sadeltak med tvåkupigt tegel. Tillbyggt. Stor tomt med björkar. På tomten finns också en fd ladugård och ett fd slakthus.

Fredriksdal

Inventerat 1982

Tomten är inhägnad med slanstaket och häckar. Stor trädgård med fruktträd.

Bostadshus. Grund av gråsten Stomme av liggtimmer med utknutar. Fasaden täckt med rödmålad lockpanel. Vita snickerier. Sadeltak med enkupigt tegel. Hög putsad skorsten. Tillbyggd åt flera håll Dessutom finns en nyare stuga med betonggrund. Fd hönshus av timmer, källare och vedbod.

Nytorp, tidigare Smörpundet

Inventerat 1970

Nytorp ligger i en kurva efter gamla Stockholmsvägen. Bostadshus. Grund av putsad gråsten. Stomme av timmer klädd med rödfärgad locklistpanel. Moderna fönster. Sadeltak med enkupigt tegel.

Uthus. Grund av gråsten. Stomme av timmer, skiftesverk och regelverk. Rödfärgat. Plåttäckt åstak.

Dessutom finns ytterligare ett uthus och en sommarstuga.

Gömmartorp

Inventerat 1982

Torpet är permanenbostad. Förmodligen är byggnaden från 1700-talet. Bostadshus. Grund av gråsten med bruk samt betong. Timmerstommen är klädd med rödfärgad locklistpanel. Vita snickerier, gröna fönsterluckor. Sadeltak med enkupigt tegel. Två skorstenar. Ny tillbyggnad mot sjön. Stor tomt med källare och några uthus.

Flemingsbergs gård

Inventerad 1970

Huvudbyggnad. Ny- eller ombyggd på 1790-talet. Grund av putsad gråsten. Stomme av liggtimmer med utknutar, reveterad med spiktegel och rosa puts. Fönstren har losholtz och olika beslag. Fönsterfodren är profilerade i putsen och vitmålade. Spröjsar och fönsterbågar brunmålade. Veranda med balkong åt söder. Brutet tak med valmade gavelspetsar täckt med tvåkupigt tegel. Två skorstenar på nocken. Frontoner åt norr och söder.

Östra flygeln. Grund av putsad gråsten och betong. Källare. Stomme av timmer med utknutar klädd med gulmålade locklistpanel. Vitmålade snickerier. Brunmålade fönsterbågar. Brutet tak med avvalmade gavelspetsar täckt med enkupigt tegel. Två skorstenar på nocken.

Västra flygeln. Förmodligen byggd 1920. Grund och stomme av gråsten. Källare. Fasaden är klädd med gulmålade lockpanel. Gråmålade snickerier. Fönsterbågar brunmålade. Brutet tak med avvalmade gavelspetsar. En äldre skorsten på nocken, en nyare på östra takfallet.

Dessutom finns ett ytterligare ett flertal bostadshus och uthus.

Grindstugan

Inventerad 1982

1727 omnämns ett torp Grindstugan under Viggstaberget, 1825 under Flemingsberg. Timrad stomme på betonggrund. Klädd med rödfärgad locklistpanel. Gavelröstena saknar panel. Vita snickerier. Nya fönster i bottenvåningen. Sadeltak täckt med tvåkupigt tegel. Torpet ligger i en sluttning vid Glömstavägen.

Uthus. Hörnstenar. Regelverkskonstruktion klädd med rödfärgade bräder. Papptäckt sadeltak.

Fullersta kvarn

Inventerad 1970

Boningshuset är timrat med släta knutar. Grunden av gråsten. Fasaden är täckt med rödfärgad stående locklistpanel. Vita knutar och foder. Moderna fönster. Sadeltak med tvåkupigt tegel. Två skorstenar. Modern tillbyggnad i vinkel åt öster.

Bod. På höjden ovanför stugan står ett före detta hönshus. Regelverk. Grund av gråsten och cement. Fasaden klädd med rödfärgad stående slät panel. Sadeltak med enkupigt tegel.

Bod på hörnstenar. Regelverk klätt med stående slät panel, rödfärgad. Sadeltak med tvåkupigt tegel.

Källare med bod. Delvis nedgrävd i sluttningen. Källaren av gråsten med cement. Ovanpå ett bostadsutrymme i regelverk med stående slät panel. Rödfärgad med vita foder, Sadeltak med enkupigt tegel.

På kullen ovanför bostadshuset finns två husgrunder. Den ena en ladugårsgrund i betong. Den andra har grund av gråsten och har

Bergholm

Inventerat 1970

Vid vägen fram mot Fullersta kvarn ligger Bergholm (Huddinge egnahem 58:1). Tomten ligger på en kulle i dalsänkan. Bostadshus. Grund av gråsten. Stomme av liggtimmer. Fasaden klädd med rödmålad locklistpanel. Vitmålade snickerier. Sadeltak med tvåkupigt tegel.

Lillstuga med källare av gråsten. Stomme av plank klädd med rödmålad locklistpanel. Vitmålade snickerier. Sadeltak med tvåkupigt tegel. Dessutom finns dass och bod.

Snickarkrogen

Inventerad 1970

Snickarkrogen har genomgått flera ombyggnader. Den är uppförd i timmer i en våning med inredd vind. Fasaden är klädd med rödfärgad lockpanel. Det valmade mansardtaket är täckt med enkupigt tegel. Taket kröns av två utkragade skorstenar. Byggnaden ligger i en trädgård.

Källor och litteratur

Litteratur

Ferenius, Jonas. Nordström, Alf.
Huddinge forntid.
Huddinges historia 5. Stockholm 1984.

Friberg, Nils.
Stockholms utfartsväg mot kontinenten. En genetisk studie..
Ymer 1938.

Huddinge kulturmiljöinventering.
Stiftelsen Stockholms läns museum, Huddinge kommun.
Huddinge 1986.

Huddinge posthistoria.
Huddinge frimärksklubb 1985.

Hemtke, Karin.
Flemingsberg i gammal tid.
Huddinge kulturförvaltning 1987.

Nordström, Alf. Huddinge Vägnamn.
Huddinges historia 8. Värnamo 1988.

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer.
Rapport 1982:3
Vattenhjul. Utförande, restaureringsexempel och litteratur.

Roslund, Nils Ivar.
Huddinge Kyrka och gårdar. Stockholm 1932.

Sporrong, Ulf.
Kulturlandskap i Huddinge.
Huddinges historia 7. Stockholm 1987.

Strid, Jan Paul.
Ortnamnen i Huddinge.
Huddinges historia 1. Lund 1981.

Wikström, Lars.
Säterier och gårdar i Huddinge socken.
Huddinges historia 6. Stockholm 1986.

Utredningar

Gömmarenutredningen.
Koncept 1989.

Kulturorientering vid Flottsbro.
Huddinge hembygdsförening.

Nygren, Ann-Sofie.
Glömsta, Stensängen mm.
Byggnadsinventering 1982

Rehnberg, Hans.
Byggnadsinventering i Huddinge 1970.

Tvårspårväg syd, Förstudie.
Slutrapport och beslutsunderlag.
Skanska, ABB Traction, VBB. Transek AB.
Solna 1989.

Idéskiss för utvidgning av Kästa, 87-03-24.

Översiktsplan för Huddinge kommun. Samrådshandling 1988.

Huddinge hembygdsförenings remissvar på översiktsplan för Huddinge kommun 1988.

Detaljplaner

Detaljplan för Kästa inom kommundelen Flemingsberg. 1987.

Detaljplan för Rosenhill syd inom kommundelen Fullersta.
1989.

Kartor

Geometrisk Charta öfver Kesta Hemman 1709.

Karta över Huddinge kommun 1861. Översedd 1892,
m fl äldre lantmäteriakter. Se Ulf Sporrongs bok Kulturlandskap i
Huddinge.

Ekonomisk karta över Sverige. Stockholms län
Blad 10I 4d, 10I 3e, 10I 4e, m fl.

Topografisk karta över Sverige. Huddinge kommun. Särtryck 10I nr
301. Havsytan 30 m över nutida nivå. 2000-1500 år före kr.
Bearbetning av Lars E. Eriksson.

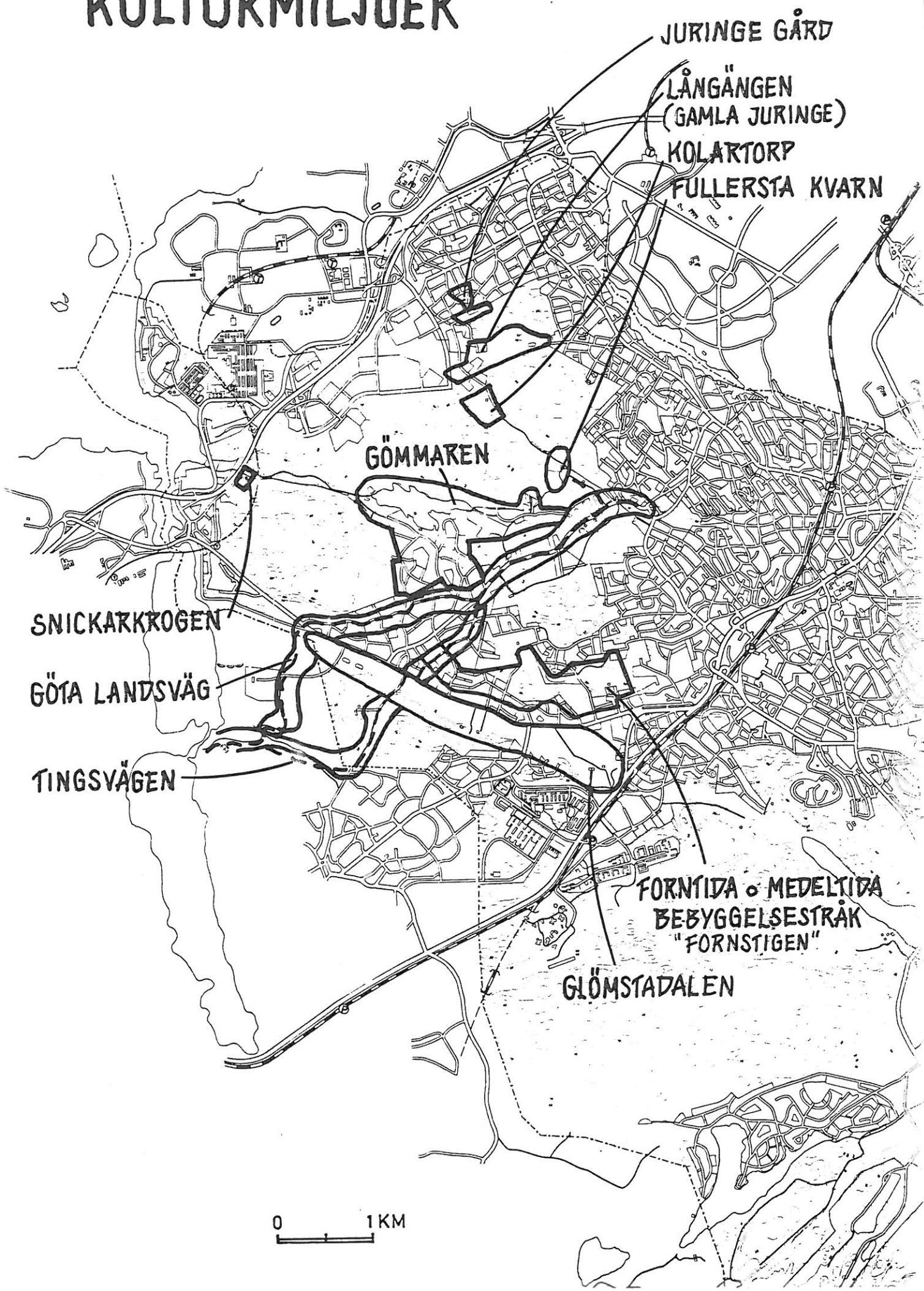
Kommunkartan 1981.

Adresskarta över Glömsta 1984.

Grundkarta över Kungens kurva VIII inom kommundelen Segeltorp.
1986.

Adresskarta över Segeltorp. 1986.

KULTURMILJÖER

JURINGE GÅRD

LÅNGÅNGEN
(GAMLA JURINGE)

KOLARTORP

FULLERSTA KVARN

GÖMMAREN

SNICKARKROGEN

GÖTA LANDSVÄG

TINGSVÄGEN

FORNTIDA o MEDELTIDA
BEBYGGELSESTRÄK
"FORNSTIGEN"

GLÖMSTADALEN

0 1 KM